

DRUŠTVO

ZA DRUGI RAZRED

GLIKERIJA ILIOSKA

DRUŠTVO ZA DRUGI RAZRED

Glikerija Ilioska

Društvo za drugi razred

Autor:

Glikerija Ilioska

Recenzenti:

Marieta Petrova
Svetlana Josifoska
Vesna Nedanovska

Ilustracije:

Elizabeta Anđelova Šurbevski

Naslov originala:

Општество за второ одделение
Гликерија Илиоска

Prevod sa makedonskog na bosanski jezik:

Izeta Babačić

Lektor:

Aida Zuković

Urednik:

Sanela Tarić

Stručna redakcija:

Sanela Tarić

Grafički dizajn i tehničko uređenje:

Leon Džingo, Evgenija Pavlova - ARS STUDIO

Mjesto i godina izdanja: Skoplje, 2023**Izdavač:**

Ministarstvo prosvjete i nauke Republike Sjeverne Makedonije
Ul. „Sv. Ćiril i Metodija“ br. 54, 1000 Skoplje

Odlukom za odobrenje i upotrebu udžbenika iz predmeta Društvo za drugi razred devetogodišnjeg osnovnog obrazovanja, sa arhivskim br. 26-1660/1 od 07.12.2022 godine, donešenom od Nacionalne komisije za udžbenike

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

373.3.016:316.3(075.2)=163.4

ILIOSKA, Glikerija

Društvo za drugi razred [Електронски извор] / Glikerija Ilioska ; [Ilustracije Elizabeta Anđelova Šurbevski ; prevod sa makedonskog na bosanski jezik Izeta Babačić]. - Skoplje : Ministarstvo prosvjete i nauke Republike Sjeverne Makedonije, 2023

Начин на пристапување (URL):

https://www.e-ucebnici.mon.gov.mk/pdf/Opstestvo_2_bos.pdf. - Превод на делото: Општество за второ одделение / Гликерија Илиоска. - Текст во PDF формат, содржи 98, [2] стр., илустр. - Наслов преземен од екранот. -
Опис на изворот на ден 30.01.2023

ISBN 978-608-273-361-6

COBISS.MK-ID 59255045

KAKO DA KORISTIŠ UDŽBENIK

SIMBOLI S KOJIMA ĆEŠ SE SRESTI U OVOM UDŽBENIKU

RAZMISLI I ODGOVORI

Pitanja i aktivnosti koji će te podstaći na razmišljanje i lakše usvajanje sadržaja.

ZADAĆA

Zadace koje trebaš odgovoriti.

AKTIVIRAJ SE

Aktivnosti za istraživanje, diskutovanje, debatiranje i izrada projekata koje će ti učenje napraviti interesantnije.

Tekst koji ti pomaže da shvatiš sadržaj lekcije.

SADRŽAJ

TEMA 1: U ŠKOLI	5
ZAPOŠLJENI U ŠKOLI	8
PROSTORNA ORGANIZACIJA NAŠE ŠKOLE	11
PROSTORIJE U NAŠOJ ŠKOLI	11
PUT OD NAŠE UČIONICE DO DRUGIH PROSTORIJA.....	15
RAZREDNA ZAJEDNICA	18
UKOVEDSTVO RAZREDNE ZAJEDNICE	18
RAZREDNA ZAJEDNICA ZASTUPA MOJE INTERESE	21
DONOSIMO ODLUKE U GRUPI.....	23
ŽELJENE OSOBINE UČENIKA	25
KAKO DO USPJEHA?	25
SARAĐUJEM SA DRUGOVIMA	29
PONAŠANJE U ŠKOLI	31
KAKO DA KOMUNICIRAM?	31
KAKO SE PONAŠAM?	34
POŠTUJEM TUĐE MIŠLJENJE	36
SVI SMO JEDNAKI – DJEČACI I DJEVOJČICE	38
SVI SMO JEDNAKI – JEZIK NIJE SMETNJA ZA DRUŽENJE	40
SVI SMO JEDNAKI – UČIMO ZAJEDNO	42
TEMA 2: U DOMU	45
ŠIRA PORODICA I PORODIČNE PROSLAVE	48
MOJA ŠIRA PORODICA	48
MOJA PORODICA PROSLAVLJA.....	51
KAKO SE SPREMAMO ZA PROSLAVU	55
PROSTORIJE, NAMJEŠTAJ I UREĐAJI U DOMU	58
PROSTORIJE I NAMJEŠTAJ U MOM DOMU.....	58
UREĐAJI U DOMU I BEZBIJEDNO RUKOVANJE S NJIMA	60
ŽELJENE OSOBINE DJECE U DOMU/PORODICI	63
ZAŠTITA OD ELEMENTARNIH NEPOGODA	67
POŽAR	67
POPLAVA.....	69
ZEMLJOTRES	71
TEMA 3: NASELJENO MJESO	73
NASELJENO MJESTO	76
GRAD/SELO	76
OBJEKTI U GRADU	79
ŽIVOT U SELU I ŽIVOT U GRADU	81
OD NJIVE DO TRPEZE.....	81
SELO ILI GRAD?	85
SAOBRAĆAJ U NASELJENOM MJESTU	87
JA KAO PJEŠAK.....	87
JA KAO BICIKLISTA	91
KAKO SE PONAŠAM U AUTOBUSU	95

TEMA 1: U ŠKOLI

TEMA 1: U ŠKOLI

✓ ZAPOŠLJENI U ŠKOLI

✓ PROSTORNA ORGANIZACIJA U ŠKOLI:

- Prostorije u našoj školi
- Put od naše učionice do drugih prostorija

✓ RAZREDNA ZAJEDNICA:

- Rukovodstvo razredne zajednice
- Razredna zajednica zastupa naše interese
- Pravila za donošenje odluka u grupi

✓ ŽELJENE OSOBINE UČENIKA:

- Kako do uspjeha?
- Sarađujem sa drugovima

✓ PONAŠANJE U ŠKOLI:

- Kako komuniciram?
- Kako se ponašam?
- Poštujem tuđe mišljenje
- Svi smo jednaki – dječaci i djevojčice
- Svi smo jednaki – jezik nije smetnja za druženje
- Svi smo jednaki – učimo zajedno

Moja škola se zove:

i nalazi se u.....

Ja se zovem:

imam godina i učim u razred.

Moji drugovi iz škole zovu se:

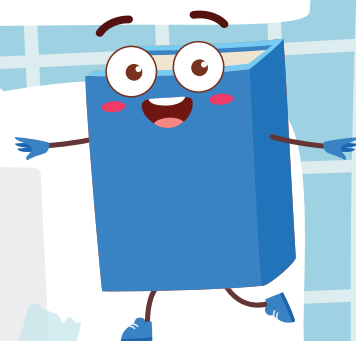
.....

.....

.....

ZAPOŠLJENI U ŠKOLI

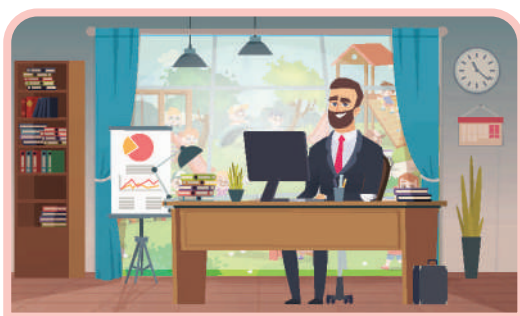
PODSJETI SE:

Kako se zovu tvoji nastavnici?
Kako se zovu ostali zaposleni u tvojoj školi?
Koje su njihove prostorije?

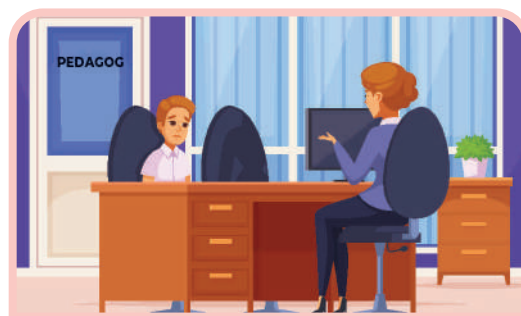
RAZMISLI I ODGOVORI

- Ko organizuje rad u cijeloj školi?
- Ko se brine o higijeni u školi i školskom dvorištu?
- Kome ćeš se obratiti ukoliko želiš da pozajmiš knjigu iz školske biblioteke?

Direktor/direktorica

Organizuje rad cijele škole.

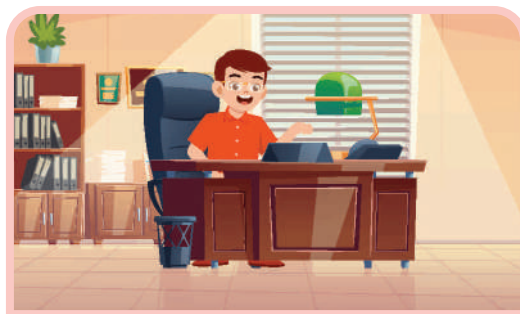
Pedagog

Pomaže učenicima da poboljšaju svoje učenje.

Psiholog

Pomaže da shvatiš i poboljšaš svoje ponašanje.

Sekretar/sekretarica

Pomaže direktoru/direktorici u radu.

Bibliotekar/ bibliotekarka

Izdaje knjige učenicima i zapošljenima u školu.

Defektolog

Pomaže učenicima sa smanjenim mogućnostima da lakše uče i prilagode se školskom životu.

Logoped

Pomaže učenicima koji imaju poteškoće u govoru i sluhu.

Higijeničar/higijeničarka

Brine se o higijeni u školu i školskom dvorištu.

Socijalni radnik/ radnica

Daje podršku i savjete učenicima u školskom životu i pomaže im da riješe probleme na koje nailaze.

U školi su zapošljeni oni koji se brinu o tvom obrazovanju, odgoju, bezbjednosti, sigurnosti i pravilnom razvoju. To su ljudi sa različitim profesijama: direktor, pedagog, psiholog, socijalni radnik, defektolog, bibliotekar, higijeničar. Pedagog, psiholog, defektolog i socijalni radnik su stručni saradnici koji se zajednički brinu o tvom razvoju kao ličnost.

RAZMISLI I ODGOVORI

- Gdje se trebaš obratiti ako te neki saučenic uvrijedi?
- Gdje se trebaš obratiti ako imaš poteškoće u učenju?
- Ko pomaže učenicima sa smanjenim mogućnostima?
- Koja je dužnost direktora škole?
- Koja je dužnost logopeda?
- Koja sredstva za rad su potrebna higijeničaru?

AKTIVIRAJ SE:

Ako želiš da više saznaš o poslu nekog zapošljenog u školi, postavi mu sljedeća pitanja:

- Šta radi?
- Gdje je njegovo radno mjesto?
- Koja sredstva za rad su mu potrebna?
- Da li voli svoj posao?

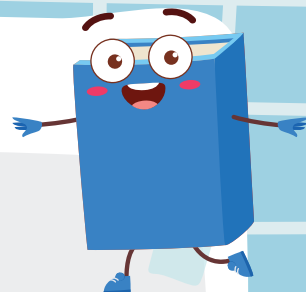
Odgovore zapiši, a poslije diskutuj i o drugim poslovima zapošljenih u školi.

PROSTORNA ORGANIZACIJA NAŠE ŠKOLE

PROSTORIJE U NAŠOJ ŠKOLI

PODSJETI SE:

Kako se zove tvoja škola?
U kom razredu učiš?
Kako se zove prostorija u koju učiš?
Nabroj i opiši školske prostorije koje si koristio/koristila.
Koja su pravila ponašanja u školskim prostorijama?

RAZMISLI I ODGOVORI

- Kako se zove prostorija u kojoj pozajmljuješ knjige?
- Gdje trebaš ići ako želiš da dobiješ savjet od školskog psihologa?
- Za šta služi sportska sala?

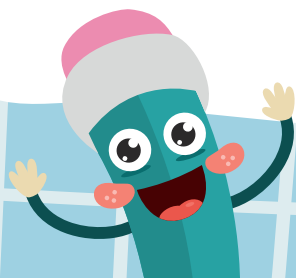
Učionica

Mjesto gdje učiš i družiš se sa svojim drugovima.

Kabinet

Prostorija koja služi za učenje nekih nastavnih predmeta kao na primjer prirodne nauke, biologija, hemija, informatika, matematika, strani jezik.

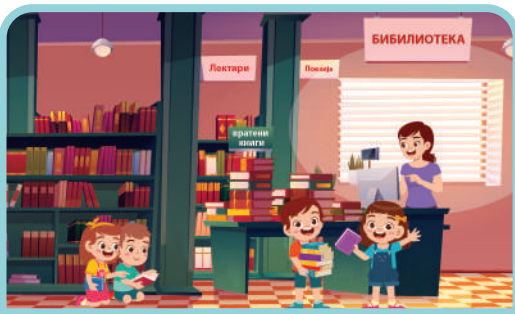
Kancelarije

Prostorije u kojima rade direktor i stručni saradnici.

Nastavnička kancelarija

Prostorija za nastavnike u kojoj se održavaju i sastanci.

Školska biblioteka

Prostorija gdje se čuvaju, čitaju i pozajmljuju knjige.

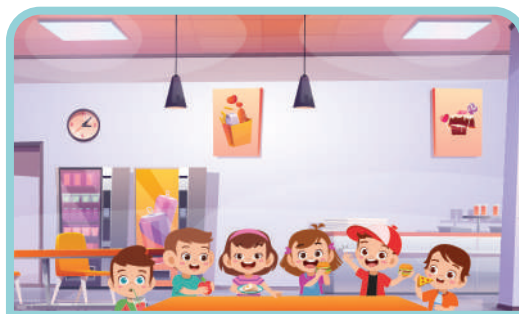
Sportska sala

Prostorija gdje učenici izvode fizičke vježbe, a izvode se i treninzi sportskih ekipa i klubova.

Toalet

Prostorija u kojoj se održava lična higijena.

Kuhinja i trpezarija

Prostorija koja služi za pripremu hrane i organizovanu ishranu učenika.

Školsko dvorište

Mjesto koje je van školske zgrade. U njemu se družiš sa drugovima za vrijeme odmora. U nekim školskim dvorištima ima i sportske terene.

- U školama ima različite **prostorije**: učionice, kabineti,
- kancelarije, biblioteka, kuhinja i trpezarija, toaleti, sportska sala,
- školsko dvorište. Svaka od ovih prostorija ima svoju **namjenu**.
- Uvijek kada koristiš školske prostorije trebaš paziti na higijenu i pridržavati se pravilima za odgovorno ponašanje u njima.

RAZMISLI I ODGOVORI

- Koje od navedenih prostorija ima tvoja škola? Dopuni ukoliko neku prostoriju ima tvoja škola, a nije navedena gore. Opiši za šta se koristi ta prostorija i kako izgleda.
- Uporedi izgled tvoje učionice i kabineta prirodnih nauka. Koje su razlike, a koje su sličnosti?
- Koje bi prostorije htio/htjela da ima tvoja škola? Koja bi bila njihova namjena?
- Opiši i objasni kako treba da se ponašaš u školskim prostorijama?

ZADAĆA

U praznom prostoru nacrtaj kako bi izgledala prostorija koju želiš da ima tvoja škola i objasni za šta bi služila i s čim bi bila opremljena.

ZADAĆA

Pročitaj iskaze, razmisli i dopuni prazna polja (izaberi iz ponuđene banke riječi):

Jane želi pročitati knjigu „Zoki Poki“. On treba da ide u _____ da bi pozajmio knjigu.

Marija i Valmira igraju košarke. One se nalaze u _____.

Nastavnik je obavijestio učenike da će praviti eksperiment za ishranu biljki i da će to napraviti u _____.

Jovani je potrebna potvrda da je redovna učenica. To će joj dati sekretarica. Jovana treba ići u njenu _____.

BANKA RIJEČI:

kancelarija

učionica

biblioteka

toalet

sportska sala

kabinet iz
prirodnih nauka

nastavnička
kancelarija

AKTIVIŠI SE:

Zajedno sa drugovima iz tvog razreda napravite foto album sa prostorijama vaše škole. Ispod svake fotografije opišite ko radi i boravi u njima, njihov izgled i njihova namjena. Na kraju neka svako od vas napiše u koju prostoriju najviše želi da boravi.

PUT OD NAŠE UČIONICE DO DRUGIH PROSTORIJA

PODSJETI SE:

Koja se prostorija nalazi:

- lijevo od tvoje učionice
- desno od tvoje učionice i
- suprotno od tvoje učionice?

Kako treba da se ponašaš dok se krećeš po školskom dvorištu i stepenicama?

RAZMISLI I ODGOVORI

- Razgledaj ilustraciju i opiši put koji treba da se prođe od učionice do sportske sale:

RAZMISLI I ODGOVOR

Opiši put od tvoje učionice do:

- biblioteke
- kancelarije stručnog saradnika
- toaleta
- trpezarije.

(Pri tom koristi izraze: lijevo, desno, naprijed, nazad, nagore, nadole, okolo).

- Zašto je potrebno da znaš gdje i kako da se krećeš u školi?

- Da se lakše snađeš u školi potrebno je da znaš **put do određene prostorije**. Pri tome se trebaš pridržavati pravilima ponašanja u školi: ne trči i ne guraj se sa drugovima po stepenicama i hodniku.
- Pazi na higijenu.
- Uvijek pomogni drugu koji ne zna gdje se nalazi neka prostorija.
- Pozdravi zaposljene kada se krećeš kroz školu i školskom dvorištu.

ZADAĆA

Tvoj manji drug se izgubio u školskom holu. Želi da ide do toaleta. Šta ćeš uraditi? Opiši put koji trebate proći.

.....

.....

.....

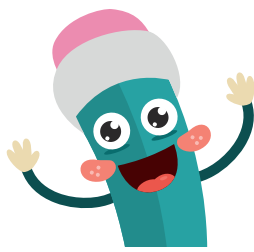
.....

.....

.....

ZADAĆA

U praznom polju nacrtaj tvoj put od učionice do školskog dvorišta. (Pomoć: najprije nacrtaj tvoju učionicu u obliku kvadrata ili nekog drugog simbola. Zatim nacrtaj šta ima lijevo od nje, desno od nje i suprotno njoj. Razmisli u kojem pravcu školskog hodnika treba da se krećeš. Uz pomoć strelica crtaj put od tvoje učionice do školskog dvorišta. Ne zaboravlaj da na crtežu obilježiš i ulazna vrata škole.

RAZREDNA ZAJEDNICA

UKOVODSTVO RAZREDNE ZAJEDNICE

RAZMISLI I ODGOVORI

- Koje aktivnosti izvodite u vašem razredu/odjeljenju?
- Kada se osjećaš bolje: kada radiš sam/sama ili zajedno sa tvojim drugarima?
- Ko ti iz tvog razreda pomaže kada naiđeš na neki problem?
- Opiši situaciju kada ste zajedno sa tvojim drugovima iz razreda/odjeljenja riješili neki problem. Kako si se osjećao tada?
- Da li znaš šta je razredna zajednica?

- **Razrednu zajednicu** sačinjavaju svi učenici iz razreda/odjeljenja. U njoj se odlučuje o pitanjima vezana za učenje, boravak u školi, međusobni odnosi i odnosi sa odraslima iz škole. Svaka razredna zajednica bira **predsjednika, zamjenika predsjednika i članove postojanih tijela**.
- U razrednoj zajednici prema potrebi formiraju se i **privremena tijela**.
- Predsjednik ima jednu godinu mandata. Bira se tajnim glasanjem.
- U postojanim i privremenim tijelima učenici članuju dobrovoljno i prema svojim interesima.

ULOGA PREDSDJEDNIKA, POSTOJANIH I PRIVREMENIH TIJELA

Predsjednik razredne zajednice	Postojana tijela	Privremena tijela
<ul style="list-style-type: none"> ✿ predstavlja svoje odjeljenje u školskom parlamentu ✿ organizuje rješavanje problema u razredu/odjeljenju ✿ brine se za mirno rješavanje nesuglasica među saučenicima u razredu/odjeljenju ✿ učestvuje na roditeljske susrete ✿ informiše učenike iz razreda/odjeljenja o stvarima koji se odlučuju na učeničkom parlamentu -organizuje povremena tijela. 	<p>Učestvuju u planiranju i organiziranju:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✿ proslave i manifestacije ✿ ekskurzije ✿ ekološke akcije ✿ humanitarne akcije ✿ sport. 	<p>Formiraju se prema potrebi o različitim pitanjima (na primjer: nošenje uniforme, izrada tabloa, pomaganje učenika u učenju, rješavanje problema, itd.).</p>

RAZMISLI I ODGOVORI

- Ko sačinjava razrednu zajednicu?
- Koje osobine treba da posjeduje predsjednik razredne zajednice?
- Kako treba da se ponaša predsjednik prema drugim saučenicima?

ZADAĆA

Možda želiš da budeš predsjednik razredne zajednice. Da bi te izabrali tvoji drugovi, potrebno je da im objasniš zašto baš tebe trebaju izabrati. To ćeš uraditi ako odgovoriš na sljedeća pitanja:

1. Šta bi uradila/uradio za tvoje odjeljenje kada bi bila/bio predsjednik razredne zajednice?
 2. Kako bi se ponašao sa svojim drugovima i saučenicima kada bi bila/bio predsjednik razredne zajednice?
- Odgovore na ova pitanja zapiši, a poslije ih pročitaj pred drugovima.

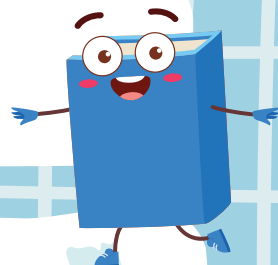
AKTIVIRAJ SE:

U razredu/odjeljenju organizujte izbor predsjednika, zamjenika predsjednika i postojanih tijela. Pridržavajte se sljedećih pravila:

- Kandidati za predsjednika razredne zajednice predstavljaju se pred svojim saučenicima i objašnjavaju zašto baš oni trebaju biti izabrani za predsjednika razredne zajednice. Saučenicima im postavljaju pitanja povezana sa njihovim planovima.
- Bira se komisija od tri člana koja će sprovesti izbore.
- Glasачi dobijaju list sa napisanim imenima kandidata.
- Glasanje treba biti tajno.
- Za predsjednika se bira kandidat koji je osvojio najveći broj glasova.
- Za zamjenika predsjednika bira se učenik koji je drugoplasiran.

RAZREDNA ZAJEDNICA ZASTUPA MOJE INTERESE

PODSJETI SE:

Koja su tijela razredne zajednice? Koja je njihova uloga?

RAZMISLI I ODGOVORI

1. Dvije drugarice iz drugog razreda su se posvađale. Mnogo su se svađale, pa čak počele i da se vrijeđaju. Kada je nastavnica ušla u učionicu, svi su odjednom počeli govoriti i da joj pričaju šta se desilo. Nastavnica ih je prekinula, jer nije mogla ništa razumjeti učenike od galame. Onda su pozvali predsjednika razreda da objasni kako je nastala svađa.

- Na koji način mogu učenici riješiti ovu situaciju?
- Kako bi je vi riješili u vašoj razrednoj zajednici?

2. Učenici drugog razreda žele izraditi hraniteljice za ptice i da ih postave u školskom dvorištu.

- Na koji način će se učenici organizirati za ovu aktivnost? Ko treba da učestvuje u organiziranju?

3. Sara želi da pomogne starom i nemoćnom djedi koji živi pored škole tako što će mu pomoći u kupovini potrebnih produkta. Ovu ideju je kazao svojim drugarima u razredu.

- Koji je sljedeći korak koji razredna zajednica treba preduzeti?
- Na koje druge načine mogu pomoći starom djedi?

RAZMISLI I ODGOVORI

- Na koji način razredna zajednica zastupa tvoje interese?
- Zašto je bitno da budeš aktivni član u tijelima razredne zajednice?

- Svi učenici razredne zajednice/odjeljske **zajednice zajednički se dogovaraju i rješavaju** o nekom problemu ili potrebi razreda/odjeljenja. Na sastancima koje saziva predsjednik razredne zajednice svaki učenik ima pravo da predloži aktivnost ili rješenje nekog problema. Razredna zajednica **zastupa interese** svakog učenika.

ZADAĆA

- Opiši jedan primjer kada je razredna zajednica zastupala tvoje interese ili interese nekog tvog druga.

AKTIVIRAJ SE:

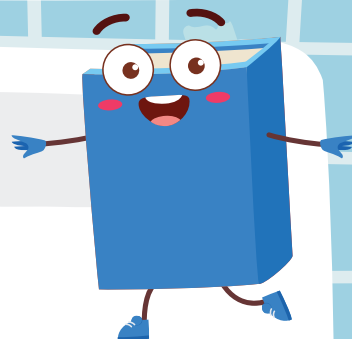
Zapišite vaše prijedloge za poboljšanje stanja vašeg odjeljenja (odnosi između učenika, potrebna sredstva i materijali za vaše odjeljenje, organizovanje neke akcije, pomoć za nekog drugara i sl.). Pročitajte prijedloge i predajte ih vašem predsjedniku razredne zajednice. Na sljedećem sastanku diskutujte o prijedlozima.

DONOSIMO ODLUKE U GRUPI

PODSJETI SE:

Kako se donose rješenja za neki problem u razrednoj zajednici?

RAZMISLI I ODGOVORI

1. Pročitaj obje situacije, razmisli i odgovori koju od njih odobravaš, a koju ne odobravaš. Objasni tvoj izbor:

• Na odmoru prije nego počne čas iz likovnog obrazovanja Vasko je primjetio da mu nema bloka. Naljutio se i uvredljivim riječima nabedio Denisa da mu je on ukrao blok. Denis se naljutio i bacio mu je olovku u korpu za otpatke. Nastala je velika svađa u kojoj su se umiješali svi učenici i svaki je zauzeo stranu: jedni su branili Vaska, a drugi Denisa, ali niko od njih nije popuštao.

• Nastavnica je saopštila učenicima drugog razreda da će istraživati zemljoradnju i trgoviju. Za taj cilj trebaju izabrati da li će posjetiti pijacu ili prodavnicu za voće i povrće. Fadil je poslije časa, kao predsjednik razredne zajednice, sazvaio sastanak kako bi odlučili šta će izabrati.

2. Na koji način će razredna zajednica donijeti rješenje problema u drugom primjeru?
3. Šta treba da postoji kako bi razredna zajednica uspješno radila?
4. Na koji način trebaju članovi razredne zajednice donositi odluke?
5. Šta treba poštovati u donošenju odluka u razrednoj zajednici?
6. Šta bi uradili ukoliko neko prekrši pravila koja ste zajednički donijeli?

- Kako bi razredna zajednica uspješno radila trebate donijeti pravila za rad. Pravila se donose zajednički. Ona pomažu da se grupni rad pravilno i uspješno odvija. Svaki član razredne zajednice pridonosi uspješnom radu ukoliko poštuje donešena pravila. Ukoliko ih ne poštuje i prekršava pravila grupe, onda treba prihvatiti posljedice.

ZADAĆA

1. Sa dopisivanjem iskaza, odgovori kako treba da se ponašaš u grupi, odnosno kada radite u razrednu zajednicu. Koristi ponuđene riječi iz banke riječi:

- Svako od nas ima pravo da iskaže svoje _____.
- Kada neko govori ne treba da ga _____.
- Treba da _____ tuđe mišljenje.
- Odluke donosimo putem _____.
- Članovi se trebaju međusobno _____ i _____.
- Ukoliko neko prekrši pravila, treba da prihvati _____.

BANKA RIJEČI:

AKTIVIRAJ SE:

Odredite zajednički pravila za rad. Pritom se pridržavajte pravila da svaki učenik ima pravo da iskaže svoje mišljenje. Napišite ih na veliki list i istaknite u učionici. Neka vam pravila posluže kao vodič u održavanju sastanaka razredne zajednice. Dogovorite se kako bi postupili ukoliko neko prekrši pravila.

ŽELJENE OSOBINE UČENIKA

KAKO DO USPJEHA?

RAZMISLI I ODGOVORI

1. Učenici drugog razreda su se dogovorili da organizuju ekološku akciju za selekciju otpada iz školskog dvorišta. Kada je počela akcija, Renata je sjela na klupi u dvorištu i prepravljala se da vezuje patiku, zakopčava jaknu, pa poslije nešto provjerava po džepovima. Primjetili su je njeni drugovi, ali ništa nisu rekli. Oni su trudoljubivo nastavili raditi.

- Šta možeš zaključiti od ovog primjera, kakvu osobinu posjeduje Renata, a kakvu njeni drugovi? (Zaokruži).

Renata:

- a) radoznala
- b) nije trudoljubiva
- c) dobra drugarica

Drugari:

- a) trudoljubivi
- b) nisu trudoljubivi
- c) sebični drugovi

- Kakva osobina je trudoljubivost?
- Navedi primjer kada si bio trudoljubiv/trudoljubiva i šta si postigao/postigla sa trudoljubivošću? Kako si se osjećao/osjećala tada?

RAZMISLI I ODGOVORI

2. Dona i Damir idu u drugi razred i počeli su od nedavno da igraju košarke. Još nisu dali ni jedan koš. Svi im kažu da su mali, ali njihova najveća želja je da nauče igrati košarku kao profesionalni košarkaši. Zato svako popodne, kada završe domaći ZADATAK vježbaju igranje košarke u svom dvorištu. Oni su bili uporni i istrajni i cijelu nedjelju su se trudili da daju koš. Konačno su uspjeli. Bili su presretni. Istrajnost se isplatila.

- Šta možeš zaključiti od ovog primjera, kakvu osobinu posjeduju Dona i Damir? (Zaokruži).

Oni su:

- a) sebični
- b) veseli

- c) istrajni
- č) radoznali

- Kakva osobina je istrajnost?
- Navedi primjer kada si bio/bila u nekom poslu. Šta si postigao/postigla? Kako si se osjećao/osjećala tada?

RAZMISLI I ODGOVORI

3. Nastavnica je učenicima drugog razreda objasnila kako izgleda selo, a kako grad. Kada je Ivica otišao kući poželeo je da dozna kako izgledaju sela u svijetu. Zamolio je njegovu stariju sestru da mu pomogne da istraže na internetu, ali pretraživao je i u novinama da otkrije nešto novo, što nije znao do sada. Narednog časa iz društva Ivica je prijatno iznenadio nastavnicu i drugove njegovim istraživanjem. On je bio radoznao da otkrije nešto novo. To će mu koristiti da nauči još više.

• Šta možeš zaključiti iz ovog primjera, kakvu osobinu posjeduje Ivica? (Zaokruži).

Ivicaje:

- a) ljubazan
- b) radoznao
- c) sebičan
- č) istrajan

- Kakva osobina je radoznalost?
- Navedi primjer koji si postigao/postigla ljubaznošću? Kako si se osjećao/osjećala tada?

- Šta si zaključio/zaključila od prethodnih primjera, koje osobine trebaš imati kako bi postigao/postigla uspjeh u učenju?

Trudoljubivost, istrajnost i radoznalost su pozitivne osobine koje vode ka uspjehu u učenju. To su osobine koje stičeš u domu, školi i svakodnevnoj komunikaciji s drugima. Uvijek se trudi da budeš trudoljubiv, istrajan u radu i radoznao da otkrivaš nove stvari.

ZADAĆA

- Poveži iskaze iz kolona kako bi sastavio rečenicu koja će prikazati osobine koje treba da posjeduješ:

Ako želim da naučim
čitati tečno i tačno
trebam biti

trudoljubiv/trudoljubiva.

Da bih naučio i doznao
više o saobraćajnim
pravilima trebam biti

ljubazan/ljubazna.

Da bi bio zadovoljan/
zadovoljna od urađenog
trebam biti

istrajan/istrajna.

SARAĐUJEM S DRUGOVIMA

RAZMISLI I ODGOVORI

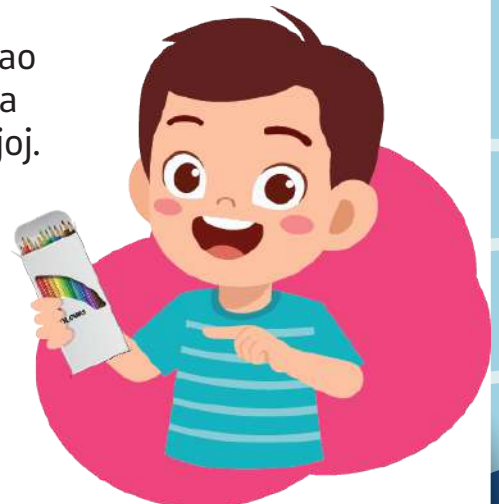
1. Učenici drugog razreda pripremaju priredbu. Svako učestvuje u nekoj tački na priredbi. Leon je dobro naučio dramski tekst. On je **odgovorno** pristupio svom zadatku.

- Po čemu si zaključio da se Leon odgovorno postavio prema datom zadatku?
- Kakva je osobina odgovornost?
- Navedite primjer kada ste bili odgovorni u nekoj situaciji.
- Šta će se dogoditi ako neko nije odgovoran za svoje dužnosti?

2. Hodajući školskim hodnikom, Fatmir je pronašao neseser za olovke. Podigao ga je s poda, ali nije ga otvorio. Odmah je odnio svojoj učiteljici i predao joj. **Časnost** Fatmirovo poštenje je doprinjelo da Lile dobije nazad svoj neseser.

- Koju osobinu posjeduje Fatmir?
- Šta znači biti pošten?
- Navedi primjer situacije u kojoj ste se vi ili neko drugi ponašali pošteno.
- Šta će se dogoditi ako neko nije pošten?

RAZMISLI I ODGOVORI

3. Učenici drugog razreda pristali su da posade cvijeće u školskom dvorištu. Jedna grupa je posadila cvijeće, a druga grupa zalijevala sa vodom. Kada je prva grupa završila posao, pomagali su drugoj grupi. Učenici ovog odjeljenja su međusobno **sarađivali** i samim tim brzo i uspješno završili posao.

- Zašto su učenici drugog razreda brzo i uspješno završili posao?
- Zašto je važno međusobno sarađivati?
- Navedite primjere kako međusobno sarađujete u razredu.
- Šta će se desiti ukoliko ne sarađujete jedni s drugima?
- Navedite primjere odgovornosti, poštenja i saradnje iz svakodnevnog života, van škole.

- **Odgovornost, poštenje i saradnja** su pozitivne osobine. Oni vam pomažu da vas drugi cijene i poštuju. Uvijek se trudite da budete odgovorni prema poslu i drugima, poštenu i u svojim postupcima i saradljivi u zajedničkom radu.

ZADAĆA

Pogledajte ilustracije i ispod njih napišite osobine djece koja su prikazana:

PONAŠANJE U ŠKOLI

KAKO KOMUNICIRAM?

RAZMISLI I ODGOVORI

- Pogledajte ilustracije, pročitajte šta pričaju drugovi međusobno i objasnite kako se ponašaju jedni prema drugima:

Hvala ti što si mi pomogo da riješim ZADAĆU.

Našla sam ovu olovku. Možda je tvoja?

Da, hvala ti mnogo!

U četvrtak ćemo imati teniski meč. Da li želiš da se pridružiš timu?

Da, sa zadovoljstvom!

ZADAĆA

- Razmisli o tome kako komunicirate u vašem razredu. Koje riječi najčešće koristiš kada komuniciraš sa svojim drugovima? (Upiši ih u prazne oblačice).

RAZMISLI I ODGOVORI

- Sa kojim riječima ćeš potražiti pomoć od tvog druga? Kako ćeš se osjećati ukoliko ti neko ne želi pomoći? A kako ćeš se osjećati ako vas ne pozovu da se igrate zajedno ili neko te uvrijedi?
- Opiši situaciju u kojoj si vidio/čuo ili se desila tebi da neko koristi uvredljive riječi ili ismijavanje. Kako su se osjećala ta djeca ili kako si se ti osjećao?
- Kako se takve situacije mogu izbjeći? Šta onda treba da uradiš?

- Odrasli i djeca u komunikaciji s drugima koriste nenasilnu
- komunikaciju, ali ponekad i nasilnu komunikaciju. Nasilna komunikacija
- je negativno ponašanje ljudi. Pri tome se koriste uvredljive riječi,
- podsmijeh, sebičnost i neodgovornost. Potrudi se da kada komuniciraš
- koristiš nenasilnu komunikaciju koristeći lijepe riječi, poštuju druge i
- budi odgovoran za svoje ponašanje. Na taj način ćete biti poštovani i
- voljeni od strane drugih.

AKTIVIRAJ SE:

Nacrtajte strip od 3-4 scene u kojima ćete pokazati upotrebu nenasilne komunikacije u rješavanju problema u vašem razredu.

A large, empty rectangular area defined by a dashed blue border. In the top right corner of this area, there is a blue paperclip icon. A vertical dotted line runs down the center of the box, and a horizontal dotted line runs across the middle, intersecting at the center. This layout is intended for a student to draw a comic strip.

KAKO SE PONAŠAM?

RAZMISLITE I ODGOVORITE

- Pogledaj ilustracije, odredi koje ponašanje opravdavaš, a koje ne i objasni zašto? (Situaciju koju ne opravdavaš precrtaj crvenom bojom).

- Koje pravilo ponašanja je prekršeno na prikazanim ilustracijama?
- Koja od prikazanih situacija se dogodila u vašem razredu? Šta je izazvalo njihovo pojavljivanje? Kako ste postupili u tim situacijama?
- Koje su posljedice agresivnog ponašanja?
- Objasnite kako se može spriječiti agresivno ponašanje nekog od vaših drugova?

- Svaki problem možeš riješiti na miran način. **Agresivno ponašanje** je
- negativan postupak koja nanosi štetu drugim ljudima, okolini ili sebi.
- Probleme rješavaj razgovorom, dogovorom i saradnjom sa drugima.
- Na taj način ćeš primijeniti **neagresivno ponašanje** koje će uvijek
- imati uspjeh.

ZADAĆA

Pogledaj ilustracije i razmisli šta će biti posljedica agresivnog ponašanja i kako ćeš je riješiti:

UZROK

POSLJEDICA

RJEŠENJE

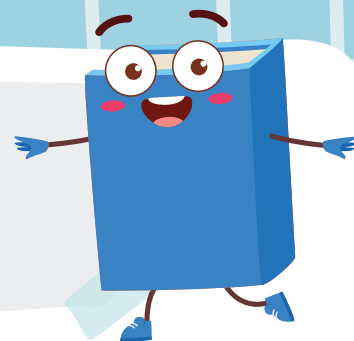

POŠTUJEM TUĐA MIŠLJENJA

PODSJETI SE:

Koja pravila grupnog rada ste donijeli u svoj razred/odjeljenje?

Kako primjenjujete pravilo: Poštujte mišljenje druge osobe?

RAZMISLI I ODGOVORI

Za vrijeme slobodnih aktivnosti učenici drugog razreda su od otpadnog materijala izradili robota. Prva grupa je željela da robot bude zelen jer je zelena boja ekologije, a druga je željela da bude metalik siva boja jer su roboti napravljeni od metala. Svađali su se oko toga koje boje robot treba da bude. Niko nije poštovao tuđe mišljenje.

- Zašto su se te dvije grupe sukobile?
- Kako ćete riješiti ovu situaciju?

Birsen uči svirati bubnjeve. Lile ne voli bubnjeve jer misli da su previše bučni. U školi je Birsen pričala kako svira bubnjeve i kako je zanimljivo svirati na njima. Lile je nije prekidala dok je objašnjavala, iako misli da gitara zvuči bolje od bubnjeva. Ona poštuje Birsenino mišljenje, ali ima i svoje mišljenje.

- Kako je Lille pokazala da poštuje Birsenino mišljenje?
- Na koji način Lile može da izrazi svoje mišljenje?
- Zašto je važno poštovati mišljenje drugih ljudi?
- Zašto je važno da kažete svoje mišljenje ?

- Da bi neko poštovao tvoje mišljenje, trebaš poštovati i ti njegovo.
- Pokazat ćeš **poštovanje prema mišljenju drugih** ljudi ako:
 - slušaš ga dok govori
 - ne prekidaš ga dok govori
 - čekaš svoj red da izraziš svoje mišljenje
 - budi ljubazan prema drugoj osobi čak i ako se ne slažeš s njegovim/njenim mišljenjem
 - iznesi svoje mišljenje bez svađe.

ZADAĆA

Pogledajte ilustracije i stavi znak u prazno polje ✓ ako misliš da se tuđe mišljenje poštuje, a znak ✗ gdje se ne poštuje i objasni kako riješiti situaciju u kojoj se tuđe mišljenje ne poštuje:

- Mersiha: Nestrpljiva sam da počnemo istraživati o životinjama. Jako volim žirafe, mislim da su one najljepša stvorenja na ovoj planeti.
- Petar: Hm, mislim da su delfini, ali ipak želim naučiti nešto o žirafama.

- Kujtim: Danas ćemo igrati fudbal, zato što svi vole fudbal.
- Vlatko: Nije tačno! Rukomet je zanimljiviji jer je brz sport, fudbal uopšte nije zanimljiv.
- Kujtim: Ne, ne, odlučio sam: fudbal i ništa više.
- Vlatko: E, pa i ja sam odlučio: ili rukomet ili ništa.

SVI SMO JEDNAKI – DJEČACI I DJEVOJČICE

RAZMISLI I ODGOVORI

1. U školi postoji najava da se članovi učlane u klub za uzgoj cvijeća. Prijavile su se sve djevojčice iz razreda. Kada je Jane htio da se prijavi, njegovi drugovi su počeli da se predomišljaju: „Samo djevojčice idu u taj klub“, „Šta? Da nisi djevojčica?“

- Šta misliš o ponašanju Janevih drugova?
- Zašto se momci nisu prijavili? Da li to odobravaš?
- Kako bi postupio na mjestu:

Jana: _____

Drugova: _____

Drugova: _____

2. Učenici drugog razreda organizuju rođendansku zabavu za svog drugara. Svi su dobili zaduženja: dječaci da donesu potrebne stvari, a djevojčice da ukrase tortu. Meral je silno željela da pomogne dječacima, ali su je drugarice spriječile: „Ti si djevojčica i treba da nam pomogneš“.

- Slažem se sa načinom na koji su učenici podijelili zaduženja (zaokružite i dopuni).

DA

NE

Zato što:

Zato što:

RAZMISLI I ODGOVORI

3. Navedi primjer da li te je neko ikada spriječio u nečemu jer si djevojčica/dječak. Kako si tada postupio? Kako si se osjećala/osjećao?

4. Da li postoje aktivnosti koje su prikladne samo za dječake i samo za djevojčice?

ZADAĆA

Napišite znak pored tvrdnje sa kojom se slažete, označite pored tvrdnje s kojom se ne slažete i objasnite zašto:

a) Dječaci ne bi trebalo da se bave baletom jer je on za djevojčice. _____

b) Djevojčice ne bi trebale da igraju fudbal, jer samo dječaci igraju fudbal. _____

c) I dječaci i devojčice treba da učestvuju na školskoj priredbi u muzičkoj tački. _____

AKTIVIRAJ SE:

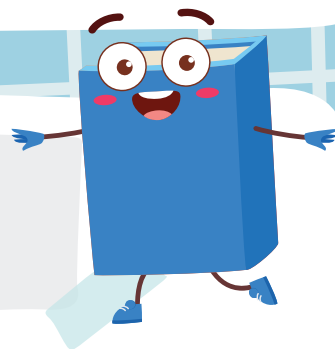
Tokom jedne sedmice u tabeli u jednoj koloni zabilježi primjere nepravedne podjele dječaka i djevojčica, a u drugu kolonu upišite primjere pravednog ponašanja prema dječacima i djevojčicama. Na kraju izbroji rezultate i razgovaraj u kojoj koloni ima više slučajeva, zašto ih ima i šta se može učiniti u vezi sa tim primjerima.

SVI SMO JEDNAKI – JEZIK NIJE PREPREKA ZA DRUŽENJE

PODSJETI SE:

Na koji jezik govoriš?
Imaš li prijatelje koji govore drugi jezik?

RAZMISLI I ODGOVORI

1. Pogledaj ilustraciju i pretpostavi kojim jezikom drugovi govore između sebe:

- Otkuda znaš da govore taj jezik?
- Da li sva djeca na igralištu govore isti jezik?
- Dječaci s loptom govore različite jezike, ali se i dalje razumiju. Objasnite kako uspijevaju razumjeti se međusobno.

RAZMISLI I ODGOVORI

2. Pretpostavi šta drugovi pričaju jedni s drugima. Zamisli da razgovaraju na različitim jezicima.

- Kako se ophode jedni prema drugima?

3. Šta ćeš učiniti ako vam se neko obrati na drugom jeziku?
4. Koji se jezici govore u vašoj školi?
5. Kako se slažeš sa drugovima koji govore druge jezike u školi?
6. Šta ćeš učiniti ako neko ne razumije tvoj jezik, a morate se dogovarati za sutrašnji teniski meč?

- Ljudi govore različite jezike. Bez obzira koji jezik govorite vi i vaš drug, trebalo bi da se poštujete međusobno. Tako ćete se lakše razumjeti. Da biste mogli bolje da komunicirate jedni sa drugima, pokušaj da naučiš jezik svog druga, a on tvoj jezik.

AKTIVIRAJ SE:

- Saznaj kako se kaže ZDRAVO na makedonskom, turskom, albanskom, romskom, srpskom.
- Znaš li kako se zove ZDRAVO na nekom drugom jeziku i ako znaš, reci drugovima.

SVI SMO JEDNAKI - UČIMO ZAJEDNO

RAZMISLITE I ODGOVORITE

Prema ilustraciji i njenom objašnjenju odredi šta prikazana djeca mogu/znaju, a šta ne mogu/ne znaju:

Ne znam da plivam, ali znam plesati.

Ne mogu da se penjem stepenicama, ali zato dobro igram šah.

Treba mi duže da izgovorim riječ, ali zato dobro pišem kratke priče.

Ne znam kako da vežem pertle, ali mogu brzo da trčim.

- Koja pomoć ili podrška treba djeci na ilustraciji?
- Kako im možete pomoći?
- Kojem djetetu je najpotrebnija pomoć?
- Razmisli i reci da li vam ikada zatreba pomoć oko nečega? Ko ti može pomoći? Kako vam to može pomoći?
- Razmisli i reci kako ste pomogli svom drugu kojem je bila potrebna pomoć ili podrška.

Svako dijete nešto zna i zna da uradi, ali ima stvari koje ne može ili ne zna. Za to mu je potrebna pomoć i podrška drugih. Neka djeca trebaju manje, a nekom više pomoći. Neka djeca teško hodaju i potrebna im je pomoć da pređu prepreku ili završe neku drugu fizičku aktivnost. Neka djeca imaju poteškoća sa vidom. Potrebna im je pomoć da se bezbjedno kreću po prostoru ili da čitaju. Neka djeca imaju poteškoća s govorom. Potrebna im je podrška da bi se mogli slagati sa drugom djecom. Neka djeca imaju poteškoće sa sluhom. I njima je potrebna podrška da razumiju šta drugi govore.

Djeca i odrasli treba da poštuju jedni druge bez obzira na njihove **mogućnosti**. To ćete pokazati ako poštujuete njihovo mišljenje, pomognete im i pokušate prevazići razlike među vama.

ZADAĆA

- Pročitaj pitanja i zaokruži odgovor koji smatrate prikladnim:

1. Suzana je ispustila udžbenik na pod. Ne može ga uzeti jer se kreće uz pomoć invalidskih kolica i ne može se sagnuti. Šta Ane, koja je to vidjela, treba da uradi:

- a) da joj doda udžbenik
- b) neka to uradi neko drugi
- c) pravi se da nije vidjela

2. U vašem razredu imate druga sa smanjenim sluhom. Kako ćete pomoći svom drugu da shvati šta govorite:

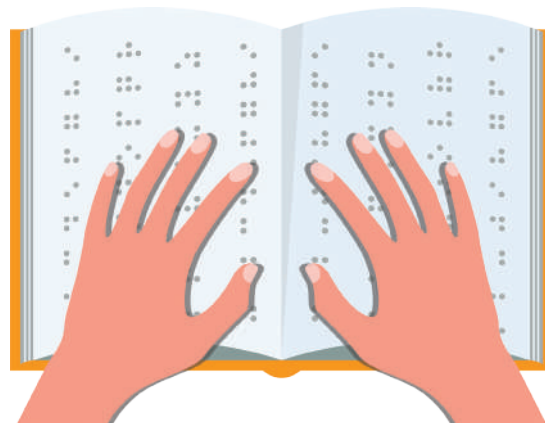
- a) Vikat ću glasno da me čuje
- b) Govorit ću polako kako bi mogao pratiti šta govorim i „čitati sa usana“
- c) Pokušat ću naučiti znakovni jezik kako bismo se lakše razumjeli

DA LI
ZNAŠ
DA

Ljudi koji imaju oštećenje vida koriste posebno pismo koje se naziva Brajovo pismo.

Ono je sastavljeno od ispupčenih tački i koristi se dodirom prstiju.

DA LI ZNAŠ DA

Ljudi koji imaju oštećenje sluha i/ili govora koriste znakovni jezik koristeći svoje ruke i prste. Oni također mogu pratiti šta govorite čitajući riječi s vaših usana.

Jednoruka abeceda

Slovo A

Slovo C

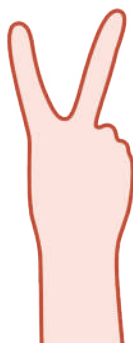
Slovo D

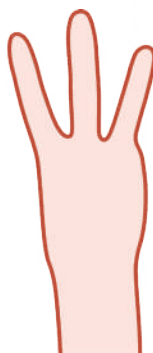
Slovo I

Broj 1

Broj 2

Broj 3

Broj 4

Broj 5

AKTIVIRAJ SE:

Saznaj kako da naučiš znakovni jezik uz pomoć nastavnika/nastavnice. Potrudite se da naučite neka slova ili fraze koje će vam pomoći da komunicirate sa vašim drugom sa oštećenim sluhom ili poteškoćama u govoru.

TEMA 2: U DOMU

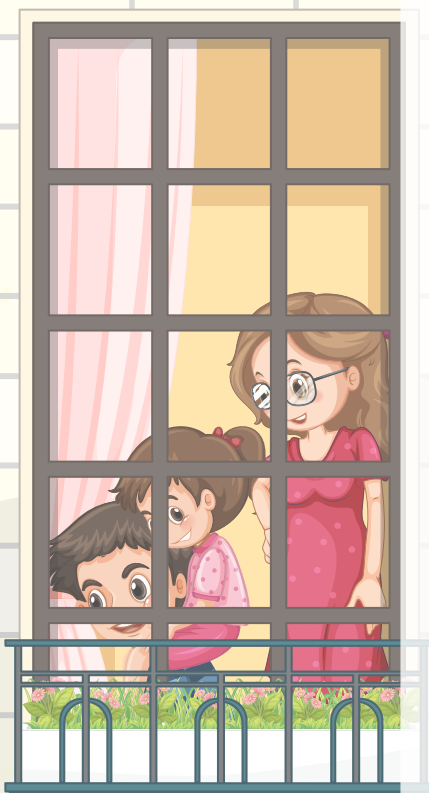
TEMA 2: U DOMU

- ✓ **ŠIRA PORODICA I PORODIČNE PROSLAVE:**
- Moja šira porodica
 - Moja porodica slavi
 - Kako se spremam za proslavu

- ✓ **PROSTORIJE, NAMJEŠTAJ I UREĐAJI U DOMU:**
- Sobe i namještaj u mom domu
 - Uređaji u domu i bezbijedno rukovanje s njima

- ✓ **ŽELJENE OSOBINE DJECE U DOMU**

- ✓ **ZAŠTITA OD PRIRODNIH KATASTROFA:**
- Požar
 - Poplava
 - Zemljotresa

Moja porodica se sastoji od članova.

Njihova imena su:

.....

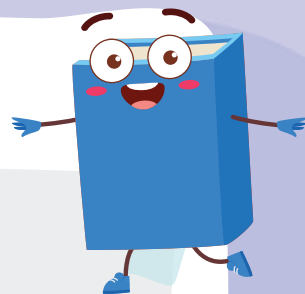
Živim u (kući/stanu)

ŠIRA PORODICA I PORODIČNE PROSLAVE:

MOJA ŠIRA PORODICA

PODSJETI SE:

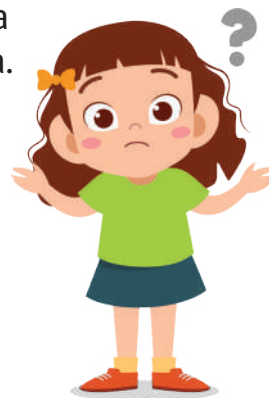
Od kojih članova se sastoji tvoja porodica?
Koje druge članove porodice znaš, a ne žive s vama?

RAZMISLI I ODGOVORI

1. Adelina je na izletu sa njenom porodicom: majkom, ocem, sestrom, manjim bratićem i članovima šire porodice: bratućedima, daidžom, dajnicom, tetkom, nenom, djedom, amidžom i amidžinicom. Kada su svi stigli, napravili su fotografiju da bi se sjećali dana kada se okupila cijela uža i šira porodica. Kući, Adelina razgledava fotografiju i pita majku:
- Mama, zašto daidžu Tarika ne mogu zvati tetak?

- Koja je razlika između daidže i tetka?
- Za koje rođake kažeš da su ti bratućedi?

RAZMISLI I ODGOVORI

2. Odredi rodbinske veze kao u primjeru:

a) amiža je očev brat

b) amidžinica je

c) daidža je

č) daidžinica je

ć) tetka je

3. Šta si ti tvojoj tetki/amidži/daidži?

.....

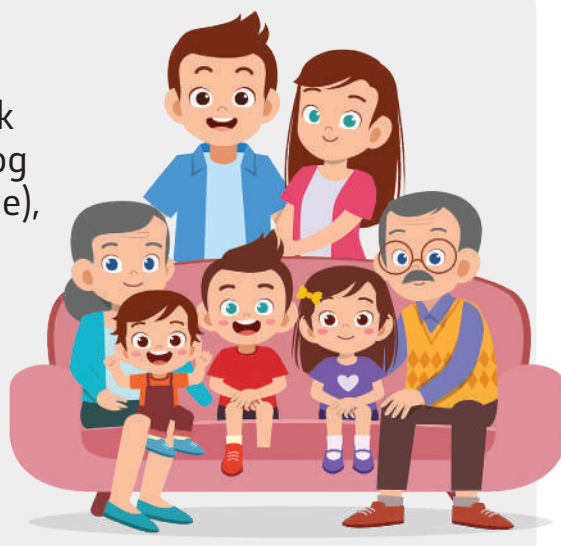
4. Na koji način pokazuješ članovima tvoje šire porodice da ih voliš i poštuješ?

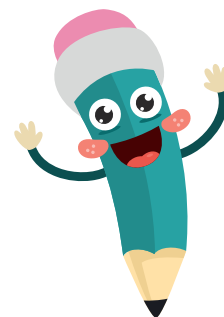
Članovi **šire porodice** su:

Nena i djed (roditelji tvojih roditelja), tetka (sestra tvog oca ili majke), tetak (suprug tvoje tetke), amidža (brat tvog oca), amidžinica (supruga tvog amidže), daidža (brat tvoje majke), daidžinica (supruga tvog daidže) i bratučedi.

Svi ovi su tvoji rođaci sa kojima se treba poštovati, družiti, pomagati i podržavati.

ZADAĆA

1. Objasni kako si povezan/povezana sa članovima tvoje šire porodice.

a) Moje slobodno vrijeme želim da provodim sa

.....

b) Najzanimljivije mi je sa

.....

c) Na izlet želim ići sa

.....

č) Najviše mi pomaže

.....

MOJA PORODICA PROSLAVLJA

RAZMISLI I ODGOVORI

Andrei je rođendan. Presretna je zato što će joj na rođendanu doći mnogo gostiju. Čak je i naučila pjesmicu „Rođendan“ da bi je mogla pjevati zajedno sa gostima. Ona zna šta treba raditi kada gosti stignu. Evo šta je rekla:

– Najprije ću se pozdraviti sa njima i reći ću: „Dobrodošli na moj rođendan“. Zahvalit ću se za poklon i neću negodovati ako mi se nije svideo poklon jer to nije kulturno.

– Zatim ću ih ponuditi da sjednu i da se osjećaju dobrodošli.

– Kada na redu dođe da sečemo tortu, ispjevat ćemo pjesmicu, a onda ću puhnuti svijećice. I da, zamislit ću želju.

– Prije nego odu gosti još jednom ću se zahvaliti što su došli.

Odgovori:

- Kako se trebaš ponašati na rođendanu?
- Zašto se rođendan slavi?
- Koje druge proslave u porodici znaš?

RAZMISLI I ODGOVORI

Ova se porodica okupila da proslavi imendan bake Marije.

- Zašto se imendan slavi?
- Kako se čestita imendan?

Ova porodica se okupila da proslavi kućnu slavu.

- Kada se proslavlja kućna slava?
- Zašto se kućna slava slavi?
- Kako se čestita slava?

Ova porodica proslavlja svadbu:

- Zašto se proslavlja svadba?
- Ukoliko si prisustvovao/ prisustvovala na svadbi opiši kako se proslavlja.

RAZMISLI I ODGOVORI

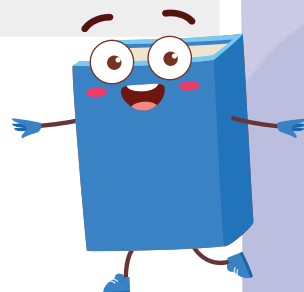

- Na koje druge porodične proslave si prisustvovao u tvojoj užoj ili široj porodici?
- Kako se trebaš ponašati na porodičnoj proslavi?

- U tvojoj užoj i široj porodici se organizuju **porodične proslave** kao što su rođendan, imendan, slava, svadba.
- Kada prisustvuješ na ove proslave trebaš se ponašati kulturno, ljubazno i pristojno prema ostalima, ukoliko si
- domaćin na proslavi trebaš biti i gostoprимljiv i ljubazan
- prema gostima.

- Šta trebam raditi kada sam u goste ili kada čekam goste:
- Pozdravljam se s gostima.
 - Kada se pozdravljam ljubazno se nasmješim i gledam ih u oči.
 - Poželim dobrodošlicu.
 - Ne pričam preglasno i ne vičem.
 - Ako mi nešto treba, ljubazno ću zamoliti domaćina/domaćicu proslave.
 - Kada odlazim, isto tako se pozdravim sa ostalim gostima i domaćinom.
 - Prije odlaska se zahvalim domaćinu na doček.

ZADAĆA

Dopuni sljedeće iskaze:

a) Kada idem na neku proslavu pozdravljam se riječima:

.....

b) Kada gosti dolaze na moju proslavu pozdravljam ih riječima:

.....

c) Za vrijeme proslave trebam se ponašati

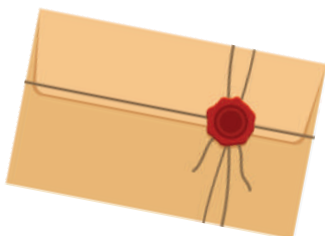
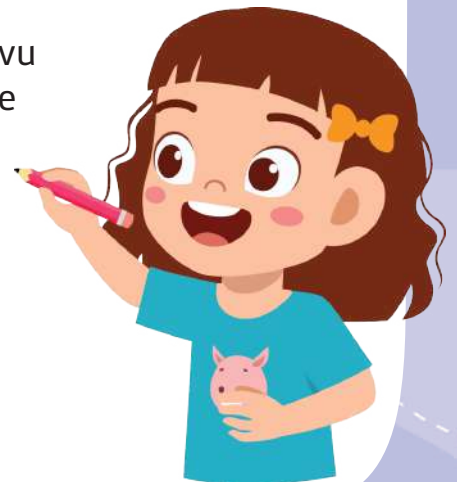
.....

AKTIVIRAJ SE:

1. Napravi pozivnicu za proslavu koju će te proslavljati u tvojoj porodici. Ne zaboravljaj da u njoj napišeš vrijeme, mjesto i povod proslave. Ukrasi je, napiši, a onda isprati ili lično dostavi do osobe koju želiš da prisustvuje na proslavi.

2. Napravi čestitku sa kojom ćeš čestitati neku proslavu članu uže ili šire porodice. Čestitku ukrasi i napiši tvoje iskrene želje povodom proslave.

KAKO SE PRIPREMAMO ZA PROSLAVU

RAZMISLI I ODGOVORI

Onisu se bliži rođendan. Radosan je što će imati gosti. Ali prije nego gosti dođu. Onis i njegovi roditelji pripremaju rođendansku proslavu. Par dana prije Onis je ispratio rođendanske pozivnice članovima šire porodice, ali i svojim drugovima i susjedima.

Prije proslave majka i brat su mu ukrasili sobu gdje će gosti doći. Otac i sestra su mu namjestili svječanu trpezu. A torta? Tortu je ukrasio Onis i njegova drugarica Maja. Zatim se Onis obukao u čistu i lijepu odjeću, a to su uradili i članovi njegove porodice. Sve je bilo spremno za preček gostiju.

- Kako se pripremaš za tvoj rođendan?
- Kako se pripremaš kada si pozvan na rođendan?

RAZMISLI I ODGOVORI

- Šta oblačiš kada proslavljaš ili ideš na proslavi?
- Kako bi se obukao/obukla ukoliko ste pozvani na svadbi?
- Šta od predloženog bi obukao/obukla ako trebaš ići na rođendan.

- Po čemu prepoznaješ da je trpeza svečana, a ne svakodnevna?

- Razgledaj ilustraciju, razmisli i objasni kako se djeca ponašaju za vrijeme jela.
- Šta ne odobravaš od njihovog ponašanja?
- Kako se trebaju ponašati?

Kako se ponašam za vrijeme jela:

- Prije jela perem ruke sapunom i vodom:
- Ukoliko jedem sa drugim ljudima poželim dobar apetit.
- Viljušku ili kašiku držim desnom rukom ako sam dešnjak. Ako koristim nož, nož držim sa desnom rukom, a viljušku lijevom rukom.
- Za vrijeme i posle jela brišem se salvetom.
- Ne igram se hranom.
- Žvaćem zatvorenim ustima i dok žvaćem ne razgovaram.
- Poslije jela pomažem da se sredi sto.

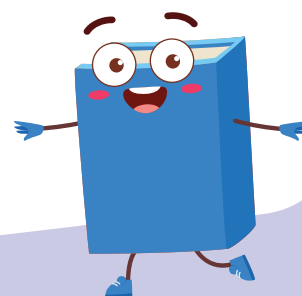

- Proslave su događaji kada se nešto slavi.
- Za te proslave se trebaš pripremiti tako što će gostima biti prijatno. Tvojim ponašanjem za vrijeme proslave pokazat ćeš da si kulturno, ljubazno i vaspitano dijete.

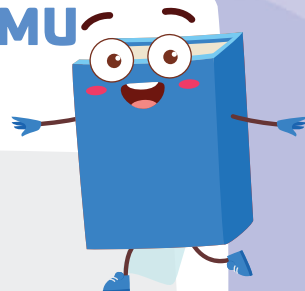
AKTIVIRAJ SE:

1. U razredu dramatizirajte kako trebate organizirati i prisustvovati na proslavu. Diskutujte koja su pravila ponašanja na proslavi.
2. Napiši i nacrtaj pravila kako se trebaš ponašati za vrijeme jela.

PROSTORIJE, NAMJEŠTAJ I UREĐAJI U DOMU

PROSTORIJE I NAMJEŠTAJ U MOM DOMU

PODSJETI SE:

- Koje prostorije se nalaze u tvom domu?
- Za šta služi svaka od tih prostorija?
- U kojoj prostoriji najviše boraviš?
- U kojoj prostoriji ti je najpriятnije da boraviš?

RAZMISLI I ODGOVORI

1. Na sljedećoj ilustraciji imenuj prostorije i namještaj u domu:

RAZMISLI I ODGOVORI

2. Prema datoj ilustraciji opiši i objasni za šta služi namještaj u svakoj prostoriji doma.
3. Opiši namještaj u jednoj prostoriji tvog doma.
4. Kako se trebaš brinuti za prostorije i namještaj u njima?

- Svaka prostorija u domu ima svoju namjenu. Prema namjeni u
- prostoriji ima namještaj koji služi za potrebe članova
- domaćinstva. Prostorije i namještaj u domu se trebaju održavati
- čistim i urednim.

ZADAĆA

Poveži prostorije iz doma sa odgovarajućom ilustracijom namještaja:

Dnevna soba

Dječija soba

Podrum/špajz

Hodnik

Toalet

UREĐAJI U DOMU I BEZBIJEDNO RUKOVANJE NJIMA

RAZMISLI I ODGOVORI

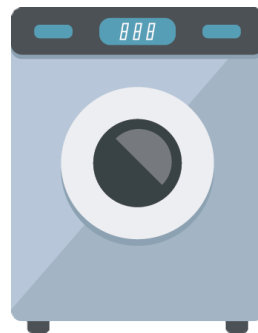
1. Teodorov otac želi napraviti palačinke. Nabavio je ulje, jaja, brašno i mlijeko. Kada ih ispeče namazat će ih marmeladom.

- Čime će izmiješati sastojke?
- Na čemu će ispržiti palačinke?
- Gdje čuvaju marmelada i jaja?

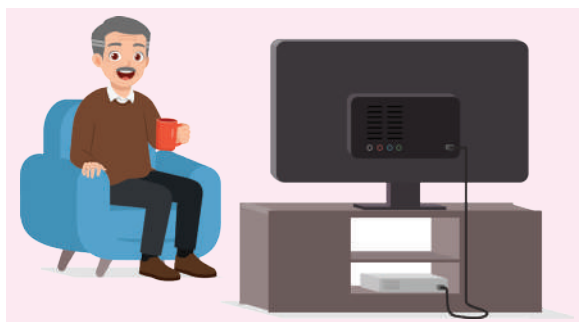
2. Jane se vratio sa fudbalskog treninga. Dres i šorc su mu bili nečisti.

- Gdje da stavi nečistu odjeću?

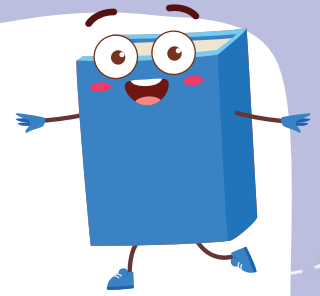

3. Jonuzov djed mnogo voli da gleda emisije za životinjski svijet.

- Kako se zove aparat na kojem Jonuzov djeda gleda emisije?

4. Koje si uređaje pomenuo tokom odgovaranja na pitanja?
5. Imenuj i druge uređaje koji se koriste u domaćinstvu.
6. Za šta služi svaki od aparata koje si nabrojao?
7. Opiši način kako se koriste uređaji koje si nabrojao.
8. Kojim uređajem umiješ rukovati?

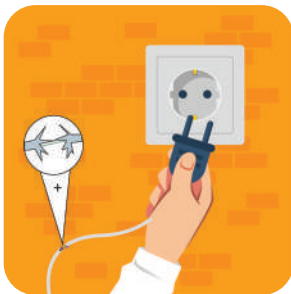
- U domu se koriste različiti uređaji. Oni olakšavaju posao članovima domaćinstva. Neki uređaji rade na električnoj energiji, a neki na bateriji. Izbegavaj rukovati električnim uređajima jer postoji opasnost električnog udara ili požara zbog nepravilnog rukovanja s njima.

ZAPAMTI!

Električnim aparatom ne smiješ rukovati ukoliko si sam/sama u kući.

Uvijek provjeravaj da li je električni aparat isključen nakon njegove upotrebe.

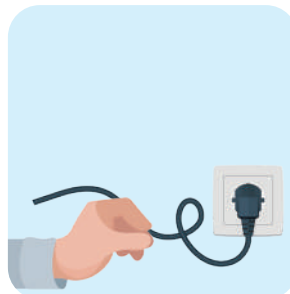
PAZI NA SLJEDEĆE STVARI:

Ne upotrebljavaj električni aparat koji ima oštećen kabal.

Ne upotrebljavaj električni aparat vlažnim rukama.

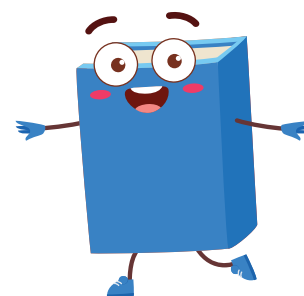
Ne isključuj električni aparat, povlačeći kabal.

Izbegavaj mjesta na kojima stoji ovaj znak.

ZADAĆA

Razgledaj ilustracije i odgovori na zahtjeve:

- Imenuj uređaje
- Za šta se koristi svaki od ovih uređaja?
- Objasni kako se koristi svaki od njih.
- Kako ćeš se zaštititi od nepoželjnih posljedica korištenjem navedenih aparata u domaćinstvu?

UREĐAJI U DOMAĆINSTVU

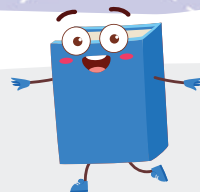

ŽELJENE OSOBINE DJECE U DOMU/PORODICI

PODSJETI SE:

Koje su tvoje obaveze u domu?

Da li se pridržavaš tvojim obavezama u domu?

RAZMISLI I ODGOVORI

1. Uvijek kada Mila pere zube, zatvori česmu da ne bi voda nepotrebno tekla. Tako, ona štedi vodu. Kada legne da spava ugasi svjetlo. Tako štedi električnu energiju. Ujutru namjesti krevet i ostavlja sobu čistu i urednu. Kako doručkuje, raspredi sto. Prije nego krene u školu još jednom provjerava školski ranac da li ima potrebne udžbenike, sveske i školski pribor, zaključa vrata i ide u školu. Ona se **odgovorno** ponaša prema svojim obavezama.

- Kako se ponašaš prema tvojim obavezama u domu?
- Nabroj neke primjere za odgovorno ponašanje.
- Zašto trebaš biti uredan/uredna?

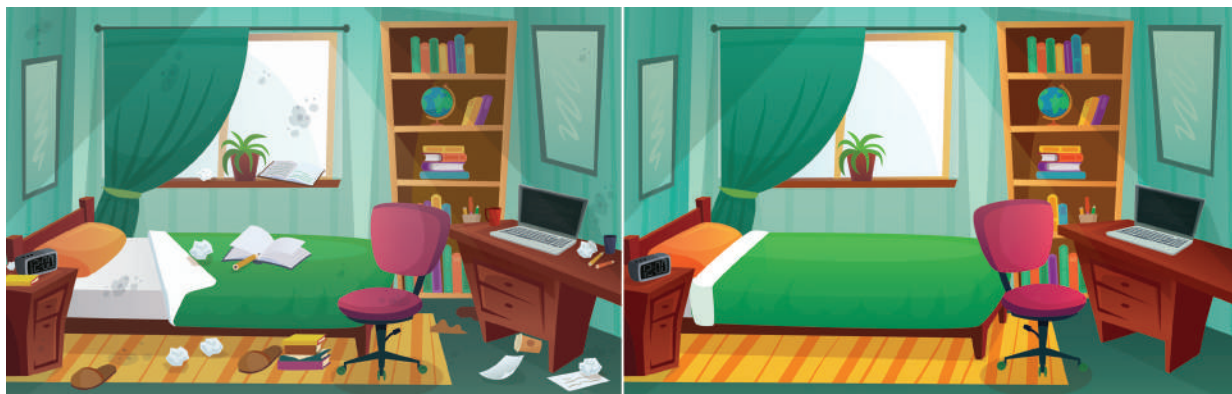
Kujtim je **brizljivo** dijete. To pokazuje na razne načine. Brine se za svoju nenu: redovno je posjećuje, razgovara s njom i pita za njeno zdravlje. On se brine i za svog manjeg brata: pomaže mu da se obuče, uči ga nove igre i pazi ga da se ne povrijedi dok se igra. Kujtim ima malog psa. Zove se Baks. Redovno mu daje da jede, vodi ga u šetnju i igra se s njim. Kujtim mnogo voli svog ljubimca. On se brine za njega.

- Na koje načine se brineš za starije i mlađe članove porodice?
- Na koji način se brineš za tvog kućnog ljubimca?
- Nabroj neke primjere kojima pokazuješ da si brižljivo dijete.

3. Marko i Marija su blizanci. Marko se uvijek ljuti kada Marija nakon učenja ostavi sobu neurednu. Knjige su na podu, krevet nije namješten, a igračke su razbacane po cijeloj sobi. Za razliku od nje, Markov radni sto je uredan, a odjeća u njegovom ormaru je uredno sređena. Marko je **uredno** dijete i brine o higijeni u domu.

- Šta treba uraditi Marija da bi njena soba bila uredna?
- Na koji način pokazuješ da si uredno dijete?
- Zašto trebaš biti uredan/uredna?
- Nabroj neke načine kojima možeš pridonijeti za urednost u domu.

4. Fatimin otac je u bašti i sadi cvijeće. Sa njim je Fatima i pomaže mu: da zalije cvijeće koje sadi njen otac.

- Ti si **vrijedno** dijete – rekao je njen otac.

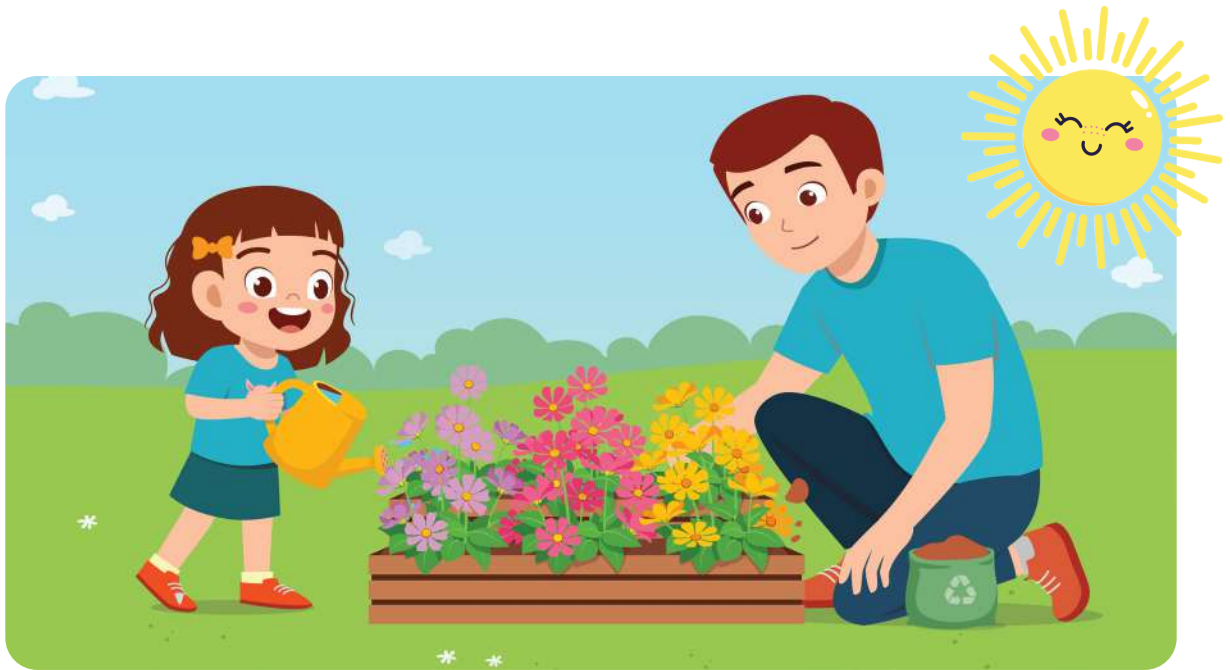
Njena majka ih zove da ručaju. Fatime je ušla kući i pomogla joj je da postave ručak na stolu.

- Ti si vrijedno dijete – rekla joj je majka.

Nakon ručka Fatime je dočitala lektiru koju je imala za domaći rad.

- Ti si vrijedno dijete – rekla joj je nena .

- Šta znači biti vrijedan/vrijedna?
- Na koji način pokazuješ da si vrijedan/vrijedna?
- Zašto trebaš biti vrijedan/vrijedna?
- Nabroj par primjera preko kojih ćeš dokazati da si vrijedno dijete.

- Djeca i odrasli se zajednički brinu za dom. Biti odgovoran, vrijedan, brižljiv i uredan znači da se stalno brineš za dom i članove porodice. Tako međusobno pokazujete da se poštuju i volite.

ZADAĆA

Dopuni iskaze odgovarajućim riječima iz banke riječi:

1. Moj stariji brat redovno kupuje hljeb našem bolesnom susjedu. On se za njega.
2. Jaglika uvijek pazi da selektuje otpatke u kući. Ona je
3. Moja starija sestra uvijek pomaže roditeljima. Ona je
4. Moj krevet i ormar sa odjećom su uvijek uredni. Ja sam dijete.

BANKA RIJEČI:

odgovorna

uredno

brine

vrijedna

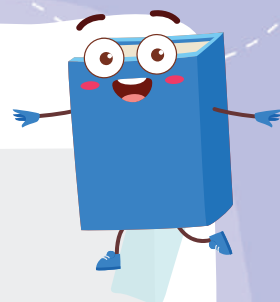

ZAŠTITA OD ELEMENTARNIH NEPOGODA

POŽAR

PODSJETI SE:

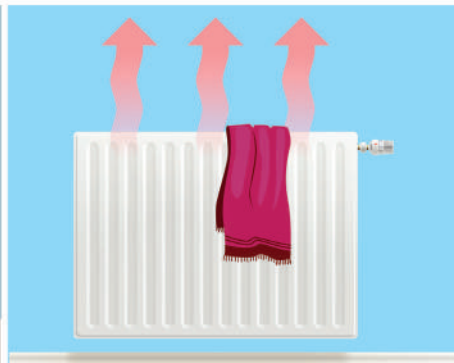
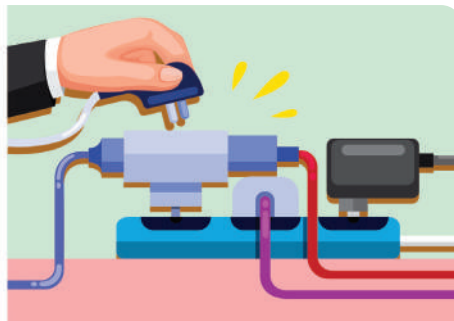
Zašto trebaš biti oprezan prilikom rukovanja sa električnim uređajima u domu?

RAZMISLI I ODGOVORI

1. Razgledaj ilustracije i objasni koje su posljedice:

2. Nabroj i druge primjere o razlozima koji mogu biti uzroci požara u domu.

Kako se zaštititi od požara?

- Ukoliko primjetiš požar odmah pozovi nekog od odraslih (roditelje, susjede ili nekog prolaznika pored tvog doma).
- Pozovi vatrogasnu na telefonski broj 193 ili 122.
- Ne zaboravi da kažeš adresu gdje živiš.
- Odmah se udalji od požara što je moguće brže i dalje.
- Ne gasi požar vodom ako je izazvan od električnog uređaja.

DA LI
ZNAŠ
DA:

Požar može nastati i od slomljenog stakla.

ZAPAMTI!

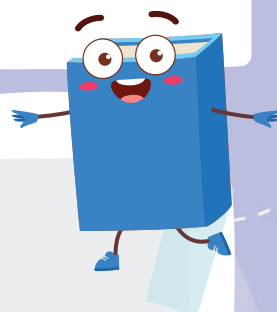
NE IGRAJ SE VATROM.

- Požar može nastati u domu, ali i u tvom neposrednom okruženju.
- Nepravilno rukovanje električnim uređajima, nepažljiva upotreba vatre, igranje zapaljivim materijama može izazvati požar. Ljudska nepažnja je najčešći razlog za požar.

POPLAVA

PODSJETI SE:

Zašto nakon svake upotrebe trebaš provjeriti da li je česma zatvorena?

RAZMISLI I ODGOVORI

1. Razgledaj ilustracije i objasni razloge poplave u domu:

2. Nabroj i druge primjere koji mogu biti razlozi za izazivanje poplave u domu ili u prirodi.

.....

.....

.....

.....

.....

Kako da se zaštititiš od poplave?

- Ukoliko primjetiš da je poplava izazvana od otvorene česme, odmah je zatvori.
- Ukoliko primjetiš da ima poplava u domu o kojoj ne znaš razlog odmah pozovi nekog odraslijeg ili pozovi 122. Poslat će ti pomoć.
- Ne približavaj se do izvora električne energije i ne uključuj električni aparat.
- Na nogama nosi obuću, nemoj gaziti kroz vodu bos/bosa.
- Nemoj koristiti hranu koja je bila u dodir sa vodom od poplave.
- Ukoliko procijeniš da se nivo vode povećava udalji se od mjesta poplave, po mogućnosti na nekom višem mjestu.

ZAPAMTI!

UVIJEK PROVJERAVAJ DA LI SI ZATVORIO ČESMU NAKON UPOTREBE.

- Poplava je elementarna nepogoda. Može nastati u prirodi, ali i u tvom domu. Najčešći razlog za poplavu u domovima je pucanje vodovodne cijevi i ostavljane otvorene česme. Zato budi odgovoran kada koristiš vodu sa česme.

ZEMLJOTRES

RAZMISLI I ODGOVORI

1. Da li si nekada osjetio/osjetila zemljotres?
2. Šta se događa za vrijeme zemljotresa?
3. Kako se tada osjećaš?
4. Jesi li znao kako da se zašitiš tokom zemljotresa?

- Zemljotres je elementarna nepogoda koja se dešava u prirodi, ali
- posljedice osjeti čovjek. Zemljotres se ne može spriječiti, ali postoje
- uputstva zaštite tokom zemljotresa

Kako se zaštititi tokom zemljotresa?

- Kada osjetiš zemljotres nemoj paničiti.
- Ukoliko si u mogućnosti izađi iz doma i potraži najbliži izlaz da bi izašao van.
- Nikada nemoj koristiti lift da bi pobjegao brže.
- Dok zemljotres traje skloni se od prozora, staklenih predmeta i izvora električne energije.
- Potraži sklonište u domu koje će te zaštititi, na primjer čvrsti sto, noseći zid u stanu/kući. Pritom čučni i rukama zaštiti glavu.
- Ukoliko si na otvoreni prostor udalji se od zgrada, visokih kuća i električnih kablova bandera.

ZADAĆA

1. Ispod ilustracija napiši koju elementarnu nepogodu si prepoznao:

2. Opiši šta trebaš raditi tokom:

- a) poplave
- b) požara
- c) zemljotresa

3. Jedan dan drug Mire je pogledao prema dvorištu susjeda Burhana. Primjetio je da zidom njegove kuće teče voda. Šta treba Mire uraditi u tom slučaju? (napiši ili nacraj u praznom polju):

TEMA 3: NASELJENO MJESTO

TEMA 3: NASELJENO MJESTO

✓ NASELJENO MJESTO:

- Grad/selo
- Objekti u gradu

✓ ŽIVOT U SELU I ŽIVOT U GRADU

- Od njive do trpeze
- Selo ili grad?

✓ SAOBRAĆAJ U NASELJENOM MJESTU:

- Ja kao pješak
- Ja kao biciklista
- Kako se ponašam u javnom prevozu?

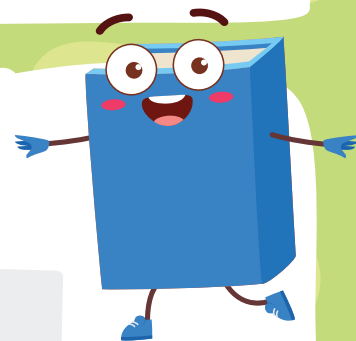
Ja želim u (gradu/selu) ,
ali imam druga koji živi u (gradu/selu)

Volim svoje mjesto življenja zato što:

.....
.....
.....
.....

NASELJENO MJESTO

Grad/selo

PODSJETI SE:

Kako izleda grad, a kako selo?
Imenuj gradove i sela koje si posjetio/posjetila.

RAZMISLI I ODGOVORI

1. Razgledaj ilustracije, prepoznaj koja ilustracija prikazuje selo, a koja grad i objasni po čemu si ih prepoznao?

2. Šta obuhvata veću površinu: grad ili selo?

3. Prema ilustraciji procijeni gdje ima više žitelja: u selu ili gradu?

Selo je manje naseljeno mjesto. Zauzima manju površinu i ima manje žitelja.

Grad je veće naseljeno mjesto. Grad obuhvata veću površinu i ima više žitelja od sela.

4. Razgledaj ilustracije i nabroj razlike među prebivalištima u selu i prebivalištima u gradu:

5. Koje objekte si prepoznao na ilustraciji sela? Za šta služe oni?

6. Koje objekte si prepoznao na ilustraciji grada? Za šta služe oni?

7. Opiši jednu seosku baštu.

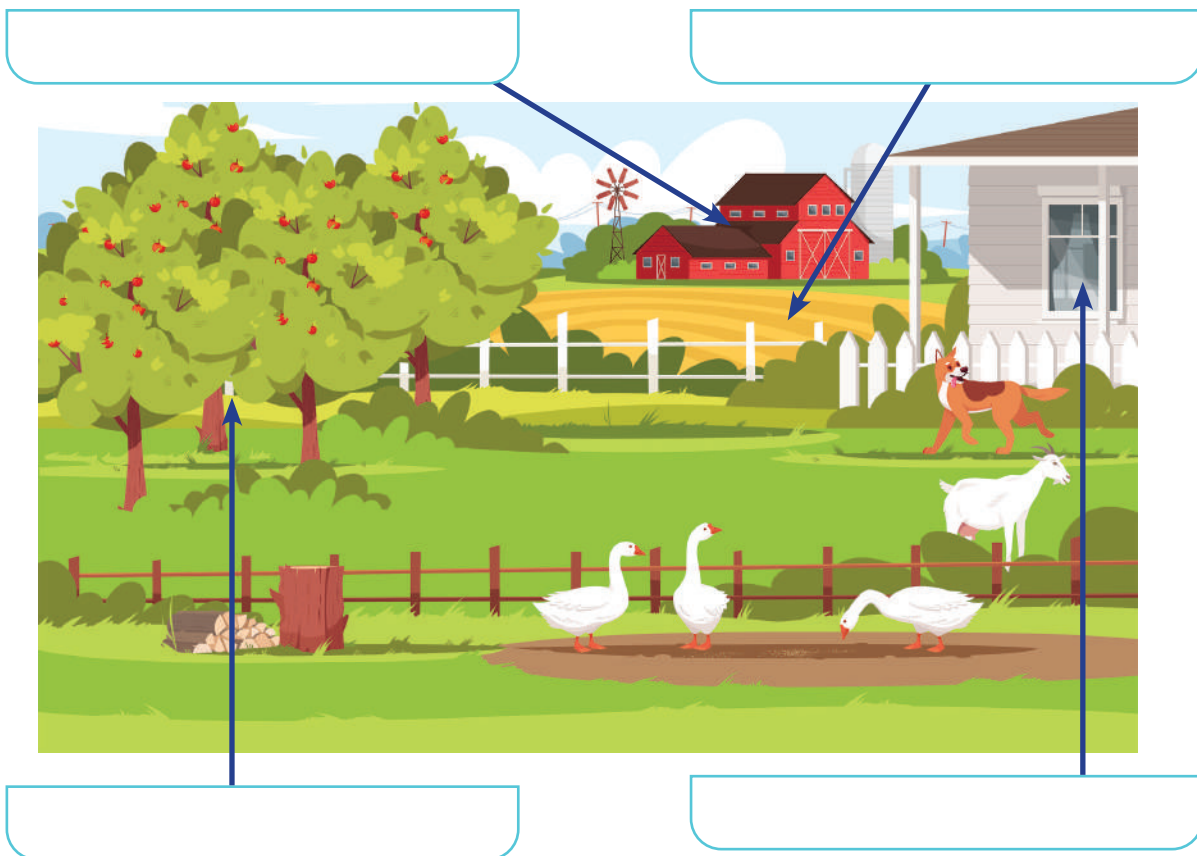
8. Opiši gradsko naselje.

- Kuće u selima imaju vlastita dvorišta, a neke od njih imaju štalu, magacin, vrt i voćnjak. Većina seoskih domaćinstava gaje domaće životinje i ptice.
- Neka sela se više razvijaju i nalikuju na gradsku sredinu. Imaju uređene ulice, parkove, škole i druge objekte koje olakšavaju život žiteljima.
- U gradu ljudi žive u zgrade ili u kuće. U zgradama su stanovi i svaka zgrada ima zajedničko dvorište. Neki stanovi imaju proratne objekte kao garaže i podrume.

ZADAĆA

Na sljedećoj ilustraciji u praznim poljima upiši šta prepoznaješ:

OBJEKTI U GRADU

PODSJETI SE:

Za koje naseljeno mjesto kažemo da je grad?
Nabroj značajnije objekte koje si video u gradu?

RAZMISLI I ODGOVORI

1. Razgledaj ilustraciju i nabroj koje objekte ima, a koje nema u tvom gradu ili gradu najbližem tvome mjestu življenja:

2. Za šta služi svaki od objekata/institucija koje si nabrojao?
3. Koje od uočenih objekata ima u selu?
4. Imenuj profesije zapošljenih koji rade u ovim institucijama i objektima.
5. Kako se trebaš ponašati kada ulaziš u neku instituciju?

Institucije koje su karakteristične za gradove su: bolnica, policijska stanica, vatrogasna stanica, tržni centar, banka, muzej, teatar, gradska biblioteka. Njihove usluge koriste ljudi za razne ciljeve.

ZADAĆA

Dopuni gdje trebaju ići ili se obratiti tvoji drugovi.

Adnan želi da kupi patike. Sa njegovim roditeljima treba ići u _____.

Sofija želi posuditi knjigu. Za to treba ići u _____.

Sanelu boli grlo. Njeni roditelji su je odveli u _____.

Martin je primjetio da nešto gori u obližnjoj šumi. Za to treba informisati _____.

Jane i Muzafer žele gledati pozorišnu predstavu. Zato su se dogovorili otići u _____.

Nastavnica je kazala učenicima drugog razreda da će posjetiti mjesto gdje mogu saznati nešto više o prošlosti njihovog mjesta življenja. Oni će ići u _____.

AKTIVIRAJ SE:

Pokupite fotografije vašeg grada ili najbližeg grada do vašeg mjesta življenja. Izaberite fotografije koje prikazuju bolnicu, policijsku stanicu, vatrogasnu službu, tržni centar, banku, pozorište, muzej, gradska biblioteka. Podijelite se u grupe i uz pomoć kartonskih kutija izradite manje modele. Nakon što svaka grupa izradi modele, sastavite ih u jednu cjelinu. Diskutujte šta je još potrebno gradu da bi bio ljepši.

ŽIVOT U SELU I ŽIVOT U GRADU

Od njive do trpeze

PODSJETI SE:

Od čega se pravi hljeb?
Ako si nekada vidjeo/vidjela kako se pravi hljeb,
opiši postupak.

RAZMISLI I ODGOVORI

1. Pročitaj tekst i opiši postupak dobijanja hljeba.

Mersiha živi u gradu. Za doručak najviše voli jest kiflu i mlijeko, ali ne uvijek može pojesti cijelu kiflu. Kada nena primjeti da Mersiha ostavlja komad kifle kaže:

- Mersiha, cijeni trud zemljoradnika, ne ostavljaj kiflu.

Mersiha se čudi šta joj nena govori:

- Neno, o kakvom zemljoradniku mi govoriš kada kifle kupujemo iz prodavnice.

Onda joj je nena ispričala priču o putu hljeba: **Od zrna do hljeba.**

Pšenica
raste i zri.

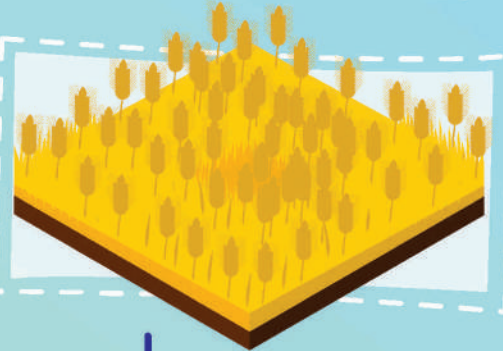
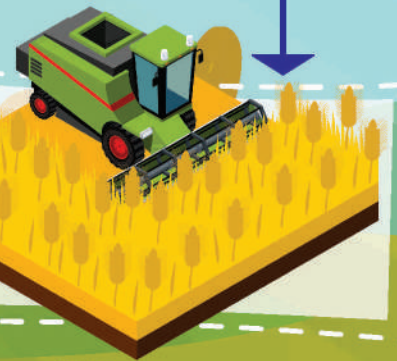
Zemljoradnik
ore njivu i sije
pšenicu.

Odvaja
zrna
pšenice.

Pšenica se nosi do
mlina gdje se dobija
brašno.

Brašno se nosi do prodavnice ili
fabrika za pravljenje hljeba i bijelih
peciva. Odatle kupujemo gotov
proizvod: hljeb ili bijela peciva.

Zemljoradnik
žanje zrelu
pšenicu.

RAZMISLI I ODGOVORI

1. Odakle dolazi mlijeko koje pijete u tetrapak pakovanju?
2. Ko uzgaja domaće životinje?
3. Pogledajte ilustraciju i opišite put mlijeka od farme do vašeg stola:

Ljudi u selima se uglavnom bave **stočarstvom** i **poljoprivredom**.

Stočarstvo je gajenje domaćih životinja i ptica kao što su krave, ovce, svinje, kokoške od kojih se dobija meso, mlijeko, vuna, jaja.

Poljoprivreda je uzgoj voća, povrća i žitarica. Čovjek ih koristi za ishranu, ali i za ishranu domaćih životinja.

Ljudi u gradovima uglavnom se bave **industrijom** i **trgovinom**.

Uz pomoć industrije u fabrikama se proizvode i prerađuju različiti proizvodi: namještaj, automobili, hrana, lijekovi, građevinski materijal, odjeća i sve ostalo što je ljudima potrebno.

Trgovina je prodaja i kupovina svega što se proizvodi u stočarstvu, poljoprivredi i industriji.

ZADATAK

1. Spojite ilustracije s odgovarajućim pojmovima:

Stočarstvo

Poljoprivreda

Industrija

Trgovina

SELO ILI GRAD?

PODSJETI SE:

Sa čime se karakteriše grad, a sa čime selo?
Sjetite se kada ste zadnji put bili u gradu/selu.
Šta ti se tamo dopalo?

RAZMISLI I ODGOVORI

Pročitaj tekst i odgovori na pitanja:

Džan živi na selu, a Jovan u gradu. Oni su prijatelji. Jovan često ide u selo da posjeti Džana, a Džan da posjeti Jovana u gradu. Jovan je oduševljen velikim brojem domaćih životinja, među kojima je i pas Baks. Najljepše mu je kad Džanova baka iz peći na drva vadi svježe pečeni domaći hljeb. Zatim zajedno sa Džanom sjedaju da jedu i piju tek pomuženo i prokuhano mlijeko.

- Lijepo je ovdje na selu - kaže Jovan.
- Da, lijepo je, ali je lijepo i u gradu - kaže Džan. Sviđa mi se što u vašem gradu imate mnogo prodavnica, trgovačkih centara, visokih zgrada, mnogo ljudi - poznatih i nepoznatih, a ovde u vašem gradu imate i šahovski klub u koji želim da igram. Imate i pozorište i bazen za plivanje. Ali meni je najzanimljivije kada dođem kod vas i popnem se liftom do devetog sprata. Kad izađemo na terasu i pogledamo ljude odozgo, izgledaju mi kao mravi.
- Ne, ne. Na selu je ljepše - kaže Jovan. Na selu možete šetati u prirodi i niko ne brine o vama ako se pridržavate pravila za pješake, ako pravilno prelazite ulicu jer ovdje nemate velike raskrsnice i gust saobraćaj. Ovdje je mirno i tiho. Vazduh je čist, a u blizini je i šuma po kojoj možete prošetati i vidjeti mnoge divlje životinje.
- Nemoj da se svađaš - kaže Janova baka. Svuda je lijepo živjeti, i selo i grad imaju svoje prednosti.

1. Zašto Jovan želi da živi na selu, a Džan želi da živi u gradu?
2. Koje su prednosti života na selu?
3. Koje su prednosti života u gradu?
4. Gdje biste voljeli živjeti? Zašto tačno želite da živite tamo?

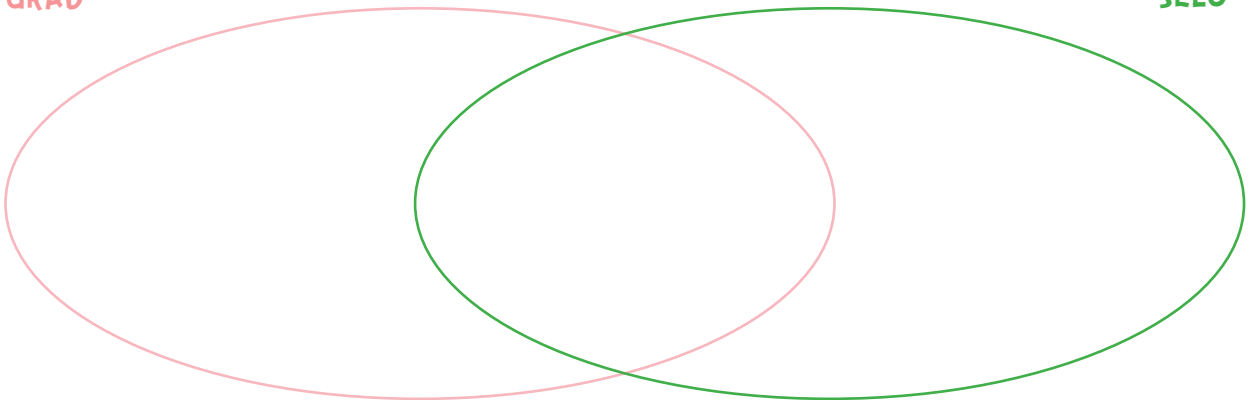

ZADATAK

U Venov dijagram zapišite prednosti života u gradu/selu. U odjeljku napišite uobičajene prednosti:

GRAD

SELO

AKTIVIRAJ SE:

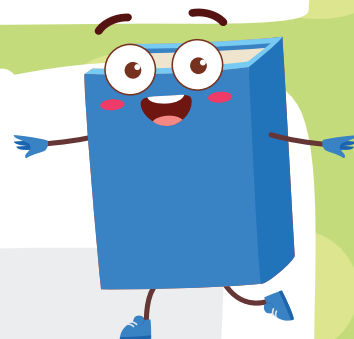
Podijelite se u dvije grupe. Neka jedna grupa navede primjere prednosti života u gradu, a druga grupa prednosti života na selu. Raspravljajte o tome gdje je ljepše živjeti. Na kraju izvucite zaključak.

SAOBRAĆAJ U NASELJENOM MJESTU

Ja kao pješak

PODSJETI SE:

Šta znači riječ pješak?
Navedite neka saobraćajna pravila za pješake koja poznajete.

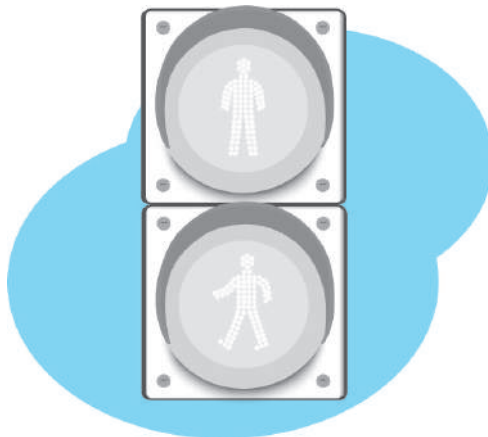

RAZMISLI I ODGOVORI

1. Pogledajte ilustraciju i objasnite značenje navedenih saobraćajnih pojmova:

2. Gdje bi se pješaci trebali kretati?
3. Na kom mjestu smijete prelaziti ulicu?
4. Šta treba da uradite prije nego što pređete ulicu?
5. Oboji potrebno svjetlo na semaforu da biste mogli preći ulicu:

6. Označite sa ✓ koji od sljedećih saobraćajnih znakova označava OBILJEŽENI PJEŠAČKI PRELAZ:

7. Uporedite saobraćaj u gradu sa prometom u selu prema datim ilustracijama i navedite razlike:

Saobraćaj se odvija na ulici. Duž ulica postoje trotoari po kojima mogu hodati pješaci. Prelaze ulicu na pješačkom prelazu. Bulevari su široke i dugačke ulice kojima se kreću vozila. Raskrsnica je mjesto gdje se ukrštaju dvije ili više ulica. Na ulicama su postavljeni saobraćajni znakovi i semafori. Pješaci i vozači moraju poštovati saobraćajne znakove i semafore.

Ti si učesnik u saobraćaju. U njemu učestvujete kao pješak, biciklista ili putnik.

Da biste bili sigurni u saobraćaju, morate se pridržavati nekih pravila:

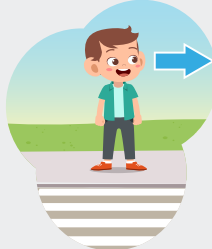
- Krećite se po trotoaru.
- Prelazite ulicu samo na pješačkom prelazu nakon što pješački semafor da zeleno svjetlo.
- Ulica nije mjesto za igru.

Poštujte TRI osnovna pravila za prelazak ulice:

STANI i razmisli gdje ćeš preći ulicu.

POGLEDAJ prvo lijevo, pa desno pa provjeri da li vozilo dolazi.

ČUJTE ako nailazi vozilo.

Preći ulicu ako vidiš i čuješ da nema nailazećeg vozila.

DA LI
ZNAŠ
DA:

U pojedinim manjim naseljima nema semafora, pješačkih prelaza i trotoara, pa su ljudi prinuđeni da se kreću ulicom. Za veću sigurnost na takvim mjestima kreću se lijevom stranom ulice. To je zato da mogu vidjeti vozilo koje dolazi. Ako ima više ljudi, jedan iza drugog. Ako se kreću noću, onda prva i posljednja kolona trebaju imati lampe, kako bi vozači mogli uočiti kolonu pješaka.

U većini gradova postoje semafori za osobe sa oštećenim vidom. One daju zvučni signal kada je ulica bezbjedna za prelazjenje.

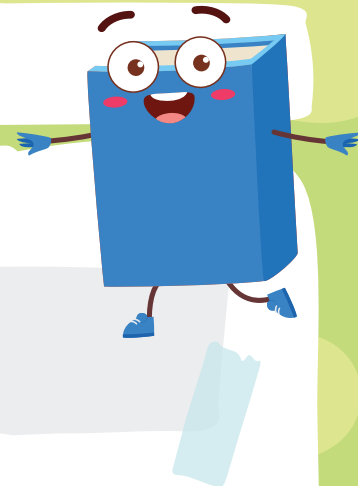

ZADATAK

Na sljedećoj ilustraciji označite strelicom gdje se smijete kretati kao pješak i gdje smijete prelaziti ulicu: (obratite pažnju na semafore za pješake).

JA KAO BIKIKLISTA

PODSJETI SE:

Kako se zove staza kojom se kreću bicikli?
Kome je dozvoljeno da se kreće tim putem?

RAZMISLI I ODGOVORI

1. Pogledajte ilustraciju i recite kako se zovu mjesta na kojima se kreću automobil, pješak i biciklista.

2. Čemu služi biciklistička staza?
3. Koja pravila za bicikliste znate?

4. Označite sa ✓ koji od navedenih saobraćajnih znakova označava BIKIKLISTIČKA STAZA:

4. Označite sa ✓ koji od navedenih saobraćajnih znakova označava ZABRANA SAOBRAĆAJA BIKIKLIMA:

PRAVILA ZA BIKIKLISTE:

Prije nego što vozite bicikl uvijek provjeri da li je ispravno. Provjerite kočnice, gume.

Kad god vozite bicikl nosi kacigu za glavu.

PRAVILA ZA BICIKLISTE

Vozi se sam/sama na biciklu.
Nemoj prenositi druge osobe.
To mogu samo punoljetne osobe.

Kada voziš bicikl, kreći se biciklističkom stazom. Po biciklističkoj stazi vozi desno.

Uvijek ustupite mjesto pješacima.

Kada želiš skrenuti lijevo, ispruži lijevu ruku.
Kada želiš skrenuti desno, ispruži desnu ruku.

RAZMISLI I ODGOVORI

1. Kakve mogu biti posljedice ako bicikl koji voziš ima neispravne kočnice?
2. Šta se može dogoditi ako NE nosiš kacigu dok voziš bicikl?
3. Šta se može desiti ako na biciklu voziš tvog druga?

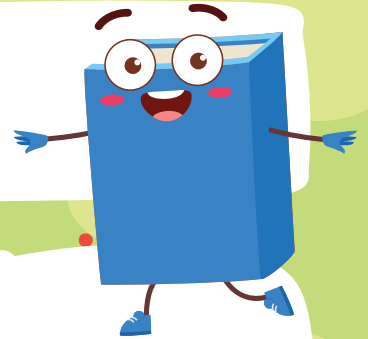

AKTIVIRAJ SE:

Napravite model raskrsnice sa saobraćajnim znakovima, semaforom, trotoarom, biciklističkom stazom i označenim pješačkim prelazom. Podijelite se u dvije grupe. Neka jedna grupa budu pješaci, a druga grupa biciklisti. Simulirajte i vježbajte kretanje pješaka i biciklista na ulici i raskrsnici.

KAKO SE PONAŠAM U AUTOBUSU

RAZMISLI I ODGOVORI

Pročitaj tekst i odgovori na pitanja:

Martin i Valbona su drugovi. Sa roditeljima su putovali autobusom do Skoplja. Kada su ušli u autobusu, neki putnici su se gurali i htjeli su brže da uđu u autobus. Martinu i Valboni bilo je neugodno jer su bili gurnuti u žurbi da nađu slobodno mjesto. Nakon što su zauzeli svoja mjesta, ušla je starica naslonjena na štap. Valbona je shvatila da treba ustupiti mjesto starijima. Ustala je sa svog sjedišta i rekla:

- Izvolite, sjedite na ovom mjestu.

Žena joj se zahvalila i sjela na odstupljeno sjedište.

Majka ju je ponosno pogledala i nasmiješila se.

1. Koje ste nepravilne radnje putnika primijetili?
2. Koje ste ispravne radnje uočili?
3. Kako treba da se ponašate kada ulazite u autobus?

PRAVILA PONAŠANJA U AUTOBUSU:

Pri ulasku u autobus moraš paziti na red za ulazak. Prednost se daje osobi s invaliditetom i starijim ljudima.

Odstupi svoje mjesto za starije osobe, bolesne i nemoćne.

U autobusu tiho razgovaraj, da ne smetaš drugim putnicima.

Ne ustaj sa sjedišta bez razloga i ne smetaj vozaču.

PRAVILA PONAŠANJA U AUTOBUSU:

Prilikom ulaska u autobus, dozvoli starijim, bolesnim i nemoćnim osobama da prvi izađu.

ZAPAMTITE: Prilikom izlaska iz autobusa nemoj prelaziti ulicu s prednje strane autobusa. Uvek stani, sačekaj da prođe autobus, pogledaj prvo lijevo pa desno i ako nema vozila bezbijedno pređite ulicu.

ZADATAK

Znakom ✓ označi koje je ponašanje u autobusu ispravno, znakom ✗ označi ponašanje koje nije ispravno i objasni zašto si tako odgovorio:

**VIDIMO SE U
TREĆEM
RAZREDU**

